

СЛУЖ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА Ф

1830

Službeni veznik SR
Makedonije

91001 Skopje
fah 51

2

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик — Огласи според тарифата — Жиро-сметка кај Службата на опште-ствено кинговодство 60802-603-1125

Петок, 29

БЕЛГРАД

БРОЈ 30

ГОД. XXXV

претплата за 1979 година изнесува 800 динари. — Редакција: Улица Јована Ристиќа бр. 1 Пошт. факс 226. — Телефони: централа 650-155; Уредништво 651-885; Служба за претплата 651-732; Комерцијален сектор 651-671; Телекс 11756

496.

Врз основа на член 337 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПАТНИТЕ ИСПРАВИ НА ДРЖАВЈАНИТЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Се прогласува Законот за патните исправи на државјаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 27 јуни 1979 година.

ПР бр. 783

27 јуни 1979 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Драгослав Марковиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПАТНИТЕ ИСПРАВИ НА ДРЖАВЈАНИТЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

І. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија има право на патна исправа и на виза за преминување на државната граница и за престој во странство, под условите пропишани со овој закон.

Патната исправа и визата се издаваат според одредбите на овој закон, ако со меѓународен договор не е определено поинаку.

Член 2

Државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија може да патува со патна исправа без југословенска виза во земјите со кои Социјалистичка Федеративна Република Југославија склучила спогодба за укинување на визи.

Сојузниот извршен совет може да определи да може да се патува без југословенска виза и во други земји.

Член 3

Патната исправа, за време на престој во странство, му служи на нејзиниот имател и за утврдување на идентитетот и како доказ за државјанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 4

Патни исправи се: пасош, заеднички пасош, детски пасош, дипломатски пасош, службен пасош, патен лист, како и патни исправи што се издаваат врз основа на меѓународен договор.

Како патна исправа за патување во странство, на членовите на екипажот на пловилата, во поморскиот, речниот и езерскиот сообраќај, им служи поморската односно бродарската книшка со виза издадена во смисла на овој закон.

Државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија може да има само еден пасош од ист вид.

Член 5

Пасош, заеднички пасош и детски пасош издава надлежниот орган во републиката односно автономната покраина на чија територија е живеалиштето на лицето кое поднесува барање за издавање на патна исправа.

Пасош, детски пасош и патен лист издава во странство дипломатското или конзуларното претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство надлежно според местото на постојаниот односно привремениот престој на подносителот на барањето.

Дипломатски пасош и службен пасош издава сојузниот орган на управата надлежен за надворешни работи.

Поморска и бродарска книшка се издаваат врз основа на посебни прописи.

Член 6

Виза издаваат органите што со овој закон се определени за издавање на патни исправи.

Визата се внесува во патната исправа.

Член 7

Визата што се внесува во поморската и бродарската книшка и во патната исправа на службениот персонал во меѓународниот сообраќај издадена врз основа на меѓународен договор, ја издава органот во републиката, односно во автономната покраина надлежен за издавање на патни исправи на чија територија се наоѓа седиштето на организацијата на здружен труд или живеалиштето на лицето кое не е во работен однос, или органот во републиката односно во автономната покраина надлежен за контрола на преминувањето на државната граница.

Органот во републиката односно во автономната покраина надлежен за контрола на преминувањето на државната граница во исклучително итни случаи, на граничниот премин, може да издаде виза и на секоја друга патна исправа.

Член 8

Во патната исправа, освен визата и заверката на преминувањето на државната граница, можат да се внесуваат само пропишаните податоци.

II. ИЗДАВАЊЕ НА ПАТНИ ИСПРАВИ И ВИЗИ

1. Поднесување на барање

Член 9

Барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патната исправа или за издавање на виза се поднесува до органот надлежен за нивното издавање.

Барањето од став 1 на овој член може да го поднесе лице кое наполнило 18 години живот, како и помладо лице кое склучило брак или се наоѓа во работен однос. За лице кое не наполнило 18 години живот барањето го поднесува еден од родителите односно старателот.

Член 10

Барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патната исправа или за издавање на виза се поднесува на пропишаниот образец.

Кон барањето за издавање на патна исправа се прилагаат две фотографии, а кон барањето за продолжување на рокот на важењето на патната исправа една фотографија само ако продолжувањето на патната исправа се врши кај орган што не ја издал таа патна исправа. Фотографиите мораат да бидат со пропишана големина и мораат верно да го прикажуваат подносителот на барањето или лицето за кое се поднесува барањето.

Член 11

Во барањето за издавање на виза подносителот на барањето ја означува земјата во која има намера да патува.

Во барањето за издавање на патна исправа за постојан престој во странство подносителот на барањето ја наведува земјата во која се иселува.

Кон барањето за издавање на виза се прилага патната исправа.

Член 12

Кон барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патната исправа или за издавање на виза за патување и привремен престој во странство, воениот обврзник — регрут е должен да приложи одобрение за патување предвидено со прописите за воената обврска.

Воениот лице односно граѓанското лице на служба во Југословенската народна армија е должно кон барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патната исправа или за издавање на виза за патување и привремен престој во странство да приложи одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работите на народната одбрана.

Функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работите на народната одбрана ќе пропише во кои случаи не ќе се издаде одобрението од став 2 на овој член.

Член 13

Кон барањето за издавање на патна исправа или за издавање на виза за постојан престој во странство, подносителот на барањето прилага докази:

1) дека ги намирал должните придонеси, даноци и други обврски спрема општествено-политичката заедница;

2) дека ги регулирал имотнoprавните обврски од брачниот однос или од односот родители и деца спрема лица што живеат во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Кон барањето за издавање на патна исправа или за издавање на виза за постојан престој во странство, воениот обврзник — регрут е должен да приложи одобрение за тоа патување предвидено со прописите за воената обврска

Член 14

Органот до кој е поднесено барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патната исправа или за издавање на виза, е должен да издаде односно да го продолжи рокот на важењето на патната исправа или да издаде виза во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето, ако се исполнети условите предвидени со овој закон.

Пред издавањето на патната исправа, се утврдува идентитетот на лицето кое бара издавање на патна исправа.

2. Обрасци за патните исправи и издавање на патни исправи

Член 15

Образецот на пасошот содржи: назив: „Пасош“; натпис: „Социјалистичка Федеративна Република Југославија“, со втиснат грб на СФРЈ; место за запишување на називот на органот надлежен за издавање на пасошот; ознака на серијата и сериски број; матичен број на имателот на пасошот; место за запишување на рокот на важењето на пасошот; место за фотографија и пропишан број на листови за внесување визи.

Во пасошот се запишуваат личните податоци на имателот на пасошот, и тоа: име и презиме; ден, месец и година на раѓањето; место и општина на раѓањето; живеалиште и адреса на станот. На фотографијата во пасошот се втиснува сув жиг. Во пасошот се втиснува печат на органот што го издал пасошот и се запишува датумот на издавањето. Пасошот го потпишува овластеното службено лице.

Детскиот пасош, покрај податоците од ст. 1 и 2 на овој член, содржи и податоци за родителите на имателот на пасошот.

Член 16

Пасошот за привремен престој во странство се издава со рок на важење од пет години.

По истекот на рокот од пет години, рокот на важењето на пасошот за привремен престој во странство може да се продолжи за уште пет години, со тоа што неговото вкупно важење да не може да биде подолго од десет години.

Пасошот за постојан престој во странство се издава со рок на важење од десет години.

Член 17

Пасош за привремен престој во странство можат да користат и членовите на потесното семејство на лицето на кое му е издаден пасошот, ако во пасошот се запишани нивните имиња и се залепени нивните фотографии, а тие патуваат заедно со лицето на кое му е издаден пасошот. За дете помладо од пет години не е потребна фотографија.

Пасош за постојан престој во странство можат да користат лица помлади од 18 години, ако во пасошот се запишани нивните имиња и се залепени нивните фотографии, а тие патуваат заедно со лицето на кое му е издаден пасошот.

Детски пасош им се издава на лица помлади од 14 години и важи две години. По истекот на рокот на важењето пасошот се заменува.

Лице помладо од 14 години ќе користи детски пасош по правило, во придружба на родителите. Ако патува со друго лице, потребно е одобрение од родителите односно од старателот заверено од надлежниот орган во републиката односно во автономната покраина.

Член 18

Органот надлежен за издавање на патна исправа ќе му го замени пасошот на неговиот имател пред истекот на рокот на важењето, ако пасошот е во таква состојба што да не може да служи за својата намена.

Член 19

Заеднички пасош се издава за најмалку пет, а најмногу за 50 лица што заедно патуваат во странство и заедно се враќаат во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Образецот на заедничкиот пасош содржи: назив: „Заеднички пасош“; натпис: „Социјалистичка Федеративна Република Југославија“, со втиснат грб на СФРЈ; место за запишување на називот на органот надлежен за издавање на заедничкиот пасош; ознака на серијата и сериски број; место за запишување на рокот на важењето на пасошот; место за фотографија и место за внесување на визи.

Во заедничкиот пасош се запишуваат податоци за секој корисник на пасошот, и тоа: име и презиме; ден, месец и година на раѓањето; место и општина на раѓањето; живеалиште и адреса на станот. Во пасошот се залепува фотографија за секој корисник на пасошот. На фотографијата се втиснува сув жиг. Во пасошот се втиснува печат на органот што го издал пасошот и се запишува датумот на издавањето. Пасошот го потпишува овластеното службено лице.

Заедничкиот пасош важи само за едно патување.

Заеднички пасош се издава со рок на важење до една година.

Член 20

Надлежниот орган во републиката односно во автономната покраина може во итни случаи (лекување, болест односно смрт на член на потесно семејство, службени работи) да издаде пасош односно да го продолжи рокот на важењето на пасошот за привремен престој во странство или да му издаде виза на лице кое има живеалиште на подрачјето на друг орган надлежен за издавање на патни исправи, со претходна согласност на органот надлежен за издавање на патни исправи на чие подрачје има живеалиште лицето што го поднесува барањето.

Член 21

Рокот на важењето на пасошот го продолжува надлежниот орган на републиката односно во автономната покраина односно дипломатското или конзуларното претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство.

Рокот на важењето на дипломатскиот пасош и на службениот пасош го продолжува сојузниот орган на управата надлежен за надворешни работи односно дипломатското или конзуларното претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство.

Член 22

Дипломатско или конзуларно претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, на барање од државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија што постојано престојува во странство, а нема пасош,

Ќе му издаде пасош ако ги исполнува условите предвидени со овој закон.

Дипломатско или конзуларно претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство ќе му издаде на државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија што постојано престојува во странство, на негово барање, нов пасош ако истекол рокот на важењето на пасошот што го поседува.

Член 23

Се овластува функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за надворешни работи, во согласност со функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за внатрешни работи, да пропише постапка за издавање на патни исправи и визи и за водење евиденција и известување за патните исправи и визите издадени на државјани на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во дипломатските или конзуларните претставништва на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство.

Член 24

Лицето што ќе отпатува во странство на постојан престој е должно за своето доаѓање во странство да го извести најблиското дипломатско или конзуларно претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, најдоцна во рок од три месеци од денот на доаѓањето во местото на постојаниот престој.

Лицето што ќе отпатува во странство на привремен престој подолг од една година е должно за своето доаѓање во странство да го извести најблиското дипломатско или конзуларно претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство во рок од 30 дена од денот на доаѓањето.

Член 25

Дипломатски пасош им се издава на определени функционери, и на раководни работници на државните органи, на определени функционери на општествено-политичките организации, на работниците на дипломатски или конзуларни претставништва на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, на определени работници на сојузниот орган на управата надлежен за надворешни работи кои работат на дипломатско-конзуларни работи и на членови на државните делегации.

Дипломатски пасош може да им се издаде и на членови на потесното семејство на лицето од став 1 на овој член.

Службен пасош им се издава:

- 1) на работниците на сојузниот орган на управата надлежен за надворешни работи, на работниците вработени во дипломатски или конзуларни претставништва на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство и во други мисии на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, освен лицата од став 1 на овој член;
- 2) на работниците на други државни органи и на други лица кога патуваат во странство по службена работа што бара поседување на службен пасош.

Се овластува функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за надворешни работи, во согласност со функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за внатрешни работи, да донесе поблиски прописи на кои лица и во кои случаи ќе им се издаваат дипломатски и службен пасош и визи на тие пасоши, да го пропише образецот и рокот на важењето на тие патни исправи и визи, образецот на барањето за нивно издавање и начинот на издавање на дипломатските и службените пасоши.

Член 26

Патен лист му се издава на државјанин на Социјалистичка Федеративна Република Југославија што се наоѓа во странство без патна исправа, а се враќа во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Образецот на патниот лист содржи: назив: „Патен лист“; натпис: „Социјалистичка Федеративна Република Југославија“, со втиснат грб на СФРЈ; место за запишување на називот на дипломатското или конзуларното претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство што го издава патниот лист; место за запишување на рокот на важењето на патниот лист; место за фотографија и место за внесување на визи.

Во патниот лист се запишуваат податоците за имателот на патниот лист, и тоа: име и презиме; ден, месец и година на раѓањето и место и општина на раѓањето. На фотографијата во патниот лист се втиснува сув жиг. На патниот лист се втиснува печат на дипломатското или конзуларното претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство што го издало патниот лист и се запишува датумот на издавањето. Патниот лист го потпишува овластеното службено лице.

Патен лист можат да користат и брачниот другар на имателот на патниот лист и неговите деца помлади од 18 години, ако во патниот лист се запишани нивните имиња и залепени нивните фотографии.

Патниот лист се издава со рок на важење од 30 дена или за времето што е потребно за враќање во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 27

Поморската и бродарската книшка, ако се снабдени со виза, му служат на качениот член на екипаж на поморски брод односно на пловило за внатрешна пловидба како патна исправа за патување во странство, или како патна исправа за патување во странство заради качување на брод, или како патна исправа за враќање во Социјалистичка Федеративна Република Југославија по симинањето од брод.

Член 28

Пасош, заеднички пасош, детски пасош, патен лист и виза се издаваат на јазикот и на писмото на народите на Југославија и на јазиците на народностите на Југославија што се во службена употреба во републиката односно во автономната покраина на чија територија е седиштето на органот што ги издава тие исправи, како и на француски јазик.

Обрасците на барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патната исправа и за издавање на визи се печатат на јазикот и на писмото на народите на Југославија и на јазиците на народностите на Југославија што се во службена употреба во републиката односно во автономната покраина на чија територија е седиштето на органот што ги издава тие исправи.

Член 29

Се овластува функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за внатрешни работи да ги пропише обрасците на: пасошот, заедничкиот пасош, детскиот пасош, патниот лист, визата и барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патните исправи и за издавање визи и начинот на водење евиденција за издадените патни исправи и визи и на регистарот на загубените или исчезнатите патни исправи.

Член 30

Обрасците на пасошот, заедничкиот пасош, детскиот пасош, дипломатскиот пасош, службениот па-

сош и патниот лист ги изработува организацијата што за тоа ќе ја овласти функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за внатрешни работи.

Сојузниот орган на управата надлежен за внатрешни работи ќе ја определи цената што надлежните органи ќе ја наплатуваат за обрасците на исправите од став 1 на овој член.

3. Исчезнување или губење на патна исправа

Член 31

Исчезнувањето или губењето на патна исправа во Социјалистичка Федеративна Република Југославија нејзиниот имател е должен веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа, да му го пријави на органот што ја издал патната исправа или на органот надлежен за издавање на патни исправи на чие подрачје има живеалиште.

На лицето што ја загубило патната исправа или на друг начин останало без неа, може да му се издаде нова патна исправа откако ќе се утврди околностите на губењето или исчезнувањето и ако загубената патна исправа се огласи за неважечка во „Службен лист на СФРЈ“.

Член 32

Кoj ќе најде туѓа патна исправа ќе му ја предаде на лицето на чие име гласи, на работник на милиција, на станица на милиција односно на органот на управата надлежен за внатрешни работи или на месна канцеларија.

Член 33

Лицето на кое му исчезнала патната исправа или ја загубило патната исправа во странство е должно тоа веднаш да му го пријави на најблиското дипломатско или конзуларно претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, а по враќањето во Социјалистичка Федеративна Република Југославија — на органот што ја издал патната исправа или на друг надлежен орган во републиката односно во автономната покраина на чија територија има живеалиште.

Член 34

На лицето што привремено престојува во странство, а на кое му исчезнал пасошот или го загубило, на лицата на кои им исчезнал заедничкиот пасош или го загубиле и на лицето на кое му исчезнала поморската односно бродарската книшка или ја загубило, дипломатското или конзуларното претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, на нивно барање, ќе им издаде патен лист.

Член 35

На лицето на кое за време на привремен престој во странство му исчезнал пасошот или го загубило, а мора да остане во странство заради лекување, службена работа, специјализација, студии или други оправдани причини, дипломатското или конзуларното претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, на негово барање, ќе му издаде нов пасош.

Дипломатското или конзуларното претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство ќе му издаде нов пасош на барање и на лицето што постојано престојува во странство, а на кое му исчезнал пасошот или го загубило во странство.

Член 36

Забрането е да се даде своја патна исправа на друг на послуга или да се послужи со туѓа патна исправа како со своја.

4. Визи**Член 37**

Виза за привремен престој во странство и виза на поморска или бродарска книшка се издава со рок на важење од пет години. Визите на патните исправи на службениот персонал во меѓународниот сообраќај издадени врз основа на меѓународен договор, се издаваат со рокот на важењето на таква исправа, но не подолг од пет години.

Виза за постојан престој во странство се издава со рокот на важењето на пасошот, а виза за патување со заеднички пасош — со рок на важење до една година.

Виза на пасош за привремен односно постојан престој во странство и виза на поморска или бродарска книшка се издава за неограничен број патувања, а виза на заеднички пасош — за едно патување.

Член 38

Визата содржи: број и датум на издавањето на визата; назив на земјата за која се издава визата; рок на важењето на визата; отпечаток на печатот на органот што ја издал визата и потпис на овластеното службено лице на тој орган, ако со меѓународен договор не е определено поинаку.

Член 39

Во патната исправа со која патуваат повеќе лица се внесува една виза, со тоа што во визата се назначува бројот на лицата што ја користат таа патна исправа.

Член 40

Визата може да се внесе само во патна исправа на која не ѝ истекал рокот на важењето.

Член 41

Лицето што привремено престојува во странство е должно да се врати во Социјалистичка Федеративна Република Југославија во рокот на важењето на пасошот односно на визата.

Член 42

Дипломатско или конзуларно претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, издава виза и на патните исправи што ги продолжило или издало врз основа на чл. 5, 22, 34 и 35 од овој закон.

5. Одбивање на барање за издавање на патна исправа или виза односно одземање на патна исправа и поништување на виза

Член 43

Патна исправа нема да се издаде, рокот на важењето на патната исправа нема да се продолжи, ниту ќе му се издаде виза на лицето:

1) против кое е донесено решение за спроведување истрага или е подигнат обвинителен акт без спроведување истрага, врз основа на член 160 став 6 од Законот за кривичната постапка односно дадена согласност од истражен сулија за подигање обвинителен акт без спроведување истрага врз основа на член 160 став 2 од Законот за кривичната постапка — ако тоа го бара надлежниот суд или јавниот обвинител;

2) на кое му е изречена казна затвор над три месеци, без оглед дали пресудата станала правосилна, додека не ја издржи казната;

3) по писмено барање од заинтересираното лице или неговиот старател или од надлежниот орган за старателство — ако спрема тоа лице или спрема други лица во Социјалистичка Федеративна Република Југославија не ја намирал својата втасана имотнoправна обврска од брачен однос или од односот родители и деца;

4) по писмено барање од надлежниот орган на општествено-политичка заедница, организација на здружен труд односно од друга самоуправна организација или заедница — ако на друг начин не би можела да се изврши неговата втасана обврска за која постои извршна исправа;

5) кое со својата активност за време на престојот во странство им нанело штета на меѓународните или на други интереси на Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

6) ако тоа го бара заштитата на јавниот поредок или ако тоа го бараат интересите за одбрана на земјата.

За сите одлуки што за последица имаат престанување на причините наведени во точ. 1 и 2 од став 1 на овој член, како и во случај на укинување на мерката предвидена во член 185 од Законот за кривичната постапка судот односно јавното обвинителство ќе го извести органот надлежен за издавање на патни исправи.

По молба од обвинетиот, во случаите од точ. 1 и 2 на став 1 од овој член, надлежниот суд од оправдани причини може да одобри издавање на патна исправа, продолжување на рокот на нејзиното важење односно издавање на виза.

За сите одлуки што имаат за последица престанување на причините наведени во точ. 1 и 2 од став 1 на овој член, како и кога постапува според овластувањето од член 185 на Законот за кривичната постапка судот — а во случаите од точка 4 на став 1 од овој член — надлежниот орган на општествено-политичката заедница, организација на здружен труд односно друга самоуправна организација или заедница, ќе го извести органот надлежен за издавање на патни исправи.

Во решението донесено врз основа на точка 6 на став 1 од овој член, со кое се одбива барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патната исправа или за издавање на виза, или се одзема патната исправа односно се поништува визата, надлежниот орган не мора да ги наведе причините од кои се раководел при донесувањето на таквото решение.

Член 44

По жалба против решението на дипломатско или конзуларно претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство со кое се одбива барањето за издавање односно за продолжување на рокот на важењето на патната исправа, или за издавање на виза решава сојузниот орган на управата надлежен за внатрешни работи.

Член 45

Ако причините од член 43 став 1 на овој закон постоеле пред издавањето односно пред продолжувањето на рокот на важењето на патната исправа или пред издавањето на визата, а надлежниот орган за нив узнал подоцна или причините настапиле по издавањето односно по продолжувањето на рокот на важењето на патната исправа или по издавањето на визата, патната исправа ќе се одземе односно визата ќе се поништи.

Решение за одземање на патна исправа односно за поништување на виза донесува органот надлежен за издавање на патни исправи односно на визи.

Жалбата против решението од став 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 46

Функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за внатрешни работи, во поглед на вршењето на работите за издавање патни исправи и визи на државјаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, може на органите на управата во републиката и во автономната покраина да им издава упатства за спроведување на овој закон.

III. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 47

Со парична казна од 3.000 динари или со казна затвор до 30 дена. Ке се казни за прекршок:

- 1) тој што патува без виза во земјите за кои е потребна виза (член 2);
- 2) тој што покрај поседување на важечки пасош, ќе прибави друг пасош од ист вид (член 4 став 3);
- 3) тој што својата патна исправа ќе му ја даде на послуга на друг или ќе се послужи со туѓа патна исправа како со своја (член 36).

За прекршокот од став 1 на овој член може да се изрече и заштитната мерка одземање односно заштитната мерка забрана на издавање на патна исправа до три години.

Член 48

Со парична казна до 1.000 динари ќе се казни за прекршок поединец што без оправдана причина не се врати во Социјалистичка Федеративна Република Југославија во рокот на важењето на пасошот односно на визата (член 41).

Член 49

Со парична казна до 500 динари ќе се казни за прекршок:

- 1) тој што веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа, не му пријави на надлежниот орган исчезнување или губење на патната исправа во Социјалистичка Федеративна Република Југославија (член 31 став 1);
- 2) тој што својата исчезната односно загубена патна исправа во странство не му ја пријави на најблиското дипломатско или конзуларно претставништво на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство, а по враќањето во Социјалистичка Федеративна Република Југославија на органот што ја издал патната исправа или на друг надлежен орган во републиката односно во автономната покраина на чија територија има живеалиште (член 33).

IV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 50

Патните исправи и визите издадени пред денот на влегувањето во сила на овој закон, важат до рокот на важењето наведен во патната исправа односно во визата.

По истекот на рокот на важењето на патната исправа од став 1 на овој член, нејзиното важење може да се продолжи до рокот определен со овој закон, со тоа што нејзиното вкупно важење не може да биде подолго од десет години.

Патни исправи можат да се издаваат на обрасците што се во употреба и по донесувањето на прописот за обрасците на патните исправи, а најмногу во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 51

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за патните исправи на југословенските државјани („Службен лист на СФРЈ“, бр. 6/73).

Одлуката за патување на југословенски државјани во земјите за кои Југославија не склучила спогодба за укинување на визи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 28/73) и Решението за определување на цени за обрасци на патните и други исправи на југословенските државјани и странци („Службен лист на СФРЈ“, бр. 45/74 и 49/74) престануваат да важат по истекот на 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 52

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

497.

Врз основа на член 337 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА

Се прогласува Законот за производството на вооружување и воена опрема што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 27 јуни 1979 година,

ПР бр. 784

27 јуни 1979 година

Белград

Председател на
Републиката,

Јосип Броз Тито, с. р.

Председател на Собранието
на СФРЈ,

Драгослав Марковиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот на изградба на капацитети за производство на вооружување и воена опрема; посебните услови на планирање и произведување на вооружување и воена опрема; посебните услови и начинот на основање, организирање, здружување, претанување, промена на предметот на работењето и на други статусни промени на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема; условите и начинот на остварување посебен општествен интерес во областа на производството на вооружување и воена опрема; посебните права и обврски на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема и други прашања во областа на производството и на внатрешниот промет на вооружување и воена опрема; посебните услови во поглед на користењето, управувањето и располагањето со средствата наменети за производство на вооружување и воена опрема, како и другите прашања од значење на производството на вооружување и воена опрема.

Член 2

Производството на вооружување и воена опрема е дејност од посебен општествен интерес.

Производството на готови производи, полупроизводи, склопови, потсклопови, делови, репродукциони материјали, сировини и други производи, како и вршењето на услуги, што се од посебно значење за производството на вооружување и воена опрема, имаат приоритетно значење.

Член 3

Органите на општествено-политичките заедници, во согласност со одредбите на овој закон, а во рамките на правата и должностите утврдени со уставот и со закон, преземаат потребни мерки за обезбедување на материјални и други услови за производство на вооружување и воена опрема заради успешно и ефикасно опремување со вооружување и воена опрема од домашно производство на воору-

жените и на други сили на народната одбрана на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 4

Под производство на вооружување и воена опрема, во смисла на овој закон, се подразбира развојот на нови средства и технологијата и изработката на средства на вооружување и воена опрема за потребите на опремување на вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија (во натамошниот текст: вооружени сили на СФРЈ) и други потреби на народната одбрана, како и подготвките за изработка на тие средства во војна.

Член 5

Под вооружување и воена опрема, во смисла на овој закон, се подразбираат: функционални комплекти или системи наменети за опремување на вооружените сили на СФРЈ, или за други потреби на народната одбрана, што го опфаќаат основното средство (брод, авион, тенк, возило, пушка, радиоуред и др.) и елементи што обезбедуваат автономна и наменска функција на комплетите или на системите при извршување на задачите (муниција, експлозив, барут, пиротехнички, димни и запаливи средства, специјални електронски уреди, оптички средства и др); специјални средства за одбрана и радијационо-биолошко-хемиска заштита, агрегати, специјални алати и прибор; амбалажа за транспорт и чување; техничка и експлоатациона документација.

Член 6

Основањето, конституирањето, организирањето, промената на дејноста, здружувањето, издвојувањето и други статусни промени на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема, производството и внатрешниот промет на вооружување и воена опрема, како и користењето, управувањето и располагањето со средствата за производство на вооружување и воена опрема, се врши односно програмите и плановите за производство, изградба и развој на капацитетите на тие организации на здружен труд се донесуваат под условите и на начинот определен со сојузен закон, ако со овој закон не е определено поинаку.

Именувањето и разрешувањето на работоводниот орган во организациите на здружен труд од став 1 на овој член се врши според одредбата од овој закон

II. ОДРЕДБИ ЗА СТАТУСНИТЕ ПРАШАЊА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ЗДРУЖЕН ТРУД ШТО ПРОИЗВЕДУВААТ ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА

Член 7

Со производство на вооружување и воена опрема, во смисла на овој закон, можат да се занимаваат:

1) организациите на здружен труд што Сојузниот извршен совет, на предлог од Сојузниот секретаријат за народна одбрана, ќе ги определи како организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема;

2) организациите на здружен труд, што во рамките на својата основна дејност, врз основа на долгорочни договори со Сојузниот секретаријат за народна одбрана односно долгорочни договори за кооперација со организациите на здружен труд од точка 1 на овој член, произведуваат вооружување и воена опрема;

3) организациите на здружен труд што, врз основа на посебен сојузен закон, се определени за производство на вооружување и воена опрема во војна.

Член 8

Работна организација за производство на вооружување и воена опрема можат да основа организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема од член 7 точка 1 на овој закон, со претходна согласност на Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Член 9

Организација на здружен труд, што има намера да основе работна организација од член 8 на овој закон е должна да достави до Сојузниот секретаријат за народна одбрана елаборат за општествена и економската оправданост за основање на таква работна организација.

Член 10

Работната организација од член 8 на овој закон се основа заради остварување единствен процес на развојот и производството на вооружување и воена опрема, заради неопходно техничко-технолошко ниво на капацитетите за развој и производство на вооружување и воена опрема и за обезбедување економско-правна самостојност, а заради обезбедување на одбранбена способност во земјата и опремување на вооружените сили на СФРЈ со вооружување и воена опрема од домашно производство.

Во работната организација од став 1 на овој член, по правило, се здружуваат основни организации на здружен труд, што исклучиво или претежно, произведуваат вооружување и воена опрема, а согласно со одредбите на Законот со здруженот труд, можат да се здружуваат и други основни организации на здружен труд, под услов со тоа да не се доведува во прашање остварувањето на целите од став 1 на овој член.

Член 11

Работните организации што произведуваат вооружување и воена опрема можат, заради специјализација, општествена поделба на трудот, заедничко остварување на доход и на други заеднички интереси, да се здружуваат со други работни организации за производство на вооружување и воена опрема или со други работни организации во сложена организација на здружен труд односно во други форми на здружување на труд и средства, под услов со такво здружување да не се доведува во прашање остварувањето на целите од член 10 на овој закон и остварувањето од посебен општествен интерес во областа на производството на вооружување и воена опрема.

Член 12

Работниците имаат право и должност дел од работната организација што произведува вооружување и воена опрема да го организираат како основна организација на здружен труд, ако тој дел на работната организација претставува работна целина заснована врз техничко-технолошка целина на капацитети за производство на вооружување и воена опрема во рамките на која се остварува ефикасно и сигурно производство на вооружување и воена опрема и се обезбедува управување, користење и располагање со капацитетите и со другите средства наменети за производство на вооружување и воена опрема, во согласност со одредбите од овој закон.

Член 13

Покрај основите предвидени во член 333 на Законот за здружениот труд, распоредот на средствата, правата и обврските помеѓу основните организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема и други основни организации во состав на работна организација се врши и по следните основи:

1) средствата што, во целина или делумно, служат за производство на вооружување и воена опрема според програмската ориентација, им се рас-

пореѓуваат на основните организации на здружен труд што се занимаваат со тоа производство;

2) обврските што не произлегуваат од работите во врска со производството на вооружување и воена опрема, како и обврските што не произлегуваат од заедничкото работење, не можат да се распоредуваат на основните организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема.

Член 14

Во работната организација што произведува вооружување и воена опрема, за вршење работи на развојот на вооружување и воена опрема се организира основна организација на здружен труд или работна заедница.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, работи врз развојот на вооружување и воена опрема можат да се организираат и во основна организација на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема.

За вршење на производствена или услужна дејност (енергетика, флуиди, ковачница, алатница, пресерај, одржување и др.), што се од посебно значење за производството на вооружување и воена опрема и што се од заеднички интерес за повеќе основни организации на здружен труд, во рамките на работна организација, односно на сложена организација на здружен труд се организира основна организација на здружен труд во состав на работна организација односно се основа работна организација во состав на сложената организација на здружен труд.

Член 15

Со општествениот договор што го склучуваат Сојузниот извршен совет и организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема поблиску се разработуваат мерилата и критериумите за применување на, со овој и со друг сојузен закон, утврдени услови за организирање на основни организации на здружен труд и за основање на работни организации што произведуваат вооружување и воена опрема.

Член 16

Издвојувањето на основни организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема од составот на работната организација, здружувањето на работна организација што произведува вооружување и воена опрема во сложена организација на здружен труд и други форми на здружување на труд и средства, донесувањето на одлуки за други статусни промени на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема, како и промената на дејноста на организациите здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема — се врши со претходна согласност на Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Член 17

Сојузниот секретаријат за народна одбрана нема да ја даде согласноста од член 16 на овој закон, ако со издвојувањето, со здружувањето или со други статусни промени од член 16 на овој закон не се обезбедува ефикасно и сигурно производство на вооружување и воена опрема, техничко-технолошка целина на капацитетите и економска и правна самостојност на организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема.

Согласноста од став 1 на овој член, како и согласноста за промената на дејноста на организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема, Сојузниот секретаријат за народна одбрана е должен да ја даде или да ја одбие најдоцна во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето.

Ако Сојузниот секретаријат за народна одбрана не се изјасни за поднесеното барање во рокот од став 2 на овој член, ќе се смета дека е дадена бараната согласност.

Ако Сојузниот секретаријат за народна одбрана ја одбие согласноста, за спорното прашање, на барање од организацијата на здружен труд, одлучува Сојузниот извршен совет.

Член 18

Самоуправните општи организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема и актите за нивното основање односно организирање, како и актите за запишување во судски регистар за тие организации на здружен труд — не можат да ги содржат податоците за предметот на работењето што претставуваат тајни податоци на народната одбрана.

Ако тоа го бараат интересите на одбраната и безбедноста на земјата, фирмата односно називот на организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема не може да ја содржи ознаката на дејноста што ја врши таквата организација на здружен труд.

Член 19

Сојузниот секретар за народна одбрана утврдува во кои основни организации на здружен труд, во кои работни организации и сложени организации на здружен труд, што произведуваат вооружување и воена опрема, индивидуални работорводни органи односно претседател и членови колегијалните работорводни органи на тие организации се именуваат и разрешуваат од должност според одредбата на член 378 од Законот за здружениот труд, во согласност со Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

III. КАПАЦИТЕТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО И ПРОИЗВОДСТВО НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА

1. Капацитети за производство на вооружување и воена опрема

Член 20

Под капацитети за производство на вооружување и воена опрема, во смисла на овој закон, се подразбираат организиран систем на функционално поврзани елементи во производствено-технолошки целини (орудја за работа, инфраструктура, објекти, документација, специјални алати и други деловни средства) и кадри.

Член 21

Капацитети за производство на вооружување и воена опрема, во смисла на одредбата од член 20 на овој закон ги сочинуваат:

1) целокупните капацитети на основните организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема;

2) определени капацитети односно делови на тие капацитети што служат за производство на вооружување и воена опрема на други основни организации на здружен труд што со Сојузниот секретаријат за народна одбрана или со организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема склучила долгорочен договор за производство на вооружување воена опрема односно за одржување на тие капацитети во трајна производствена способност;

3) определени капацитети на основните организации на здружен труд што врз основа на сојузен закон се определени за производство на вооружување и воена опрема во војна.

Член 22

Изградбата, модернизацијата, реконструкцијата, одржувањето и користењето на капацитетите од член 21 на овој закон се врши врз основа на среднорочни и годишни програми за изградба, модернизација, реконструкција и одржување и користење на капацитетите за производство на вооружување и воена опрема (во натамошниот текст: програма за изградба).

Во изработката на програмата за изградба, со Сојузниот секретаријат за народна одбрана учествуваат организациите здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема, во рамките на Заедницата на индустријата на вооружување и воена опрема на Југославија.

Програмата за изградба ја донесува Сојузниот секретаријат за народна одбрана, врз основа на плановите за развој, изградба и опремување на вооружените сили на СФРЈ и други потреби на народната одбрана, во согласност со плановите за одбрана на земјата.

Член 23

Со програмата за изградба се утврдуваат производствено-програмската ориентација, големината и техничко-технолошкото ниво на капацитетите од член 21 на овој закон, во согласност со намените и задачите на тие капацитети во производството на вооружување и воена опрема и со организација на производствениот процес и со техничко-технолошката опременост.

При утврдувањето на големината и на техничко-технолошкото ниво на капацитетите од став 1 на овој член во рамките на утврдената производствено-програмска ориентација, со програмата за изградба се утврдуваат и посебните услови за определени капацитети, а особено: техничко-технолошката опременост на капацитетите, обезбедувањето на кадри за планирано производство, посебните мерки за заштита при работата и мерките за обезбедување на капацитети.

Член 24

Големината, производствено-програмската ориентација и техничко-технолошките нивоа на капацитетите од член 21 на овој закон се утврдуваат врз основа на:

- 1) планот за развој, изградба и опремување на вооружените сили на СФРЈ;
- 2) планот за обезбедување средства неопходни за обука на младината и населението за одбрана на земјата и за други одбранбени потреби на земјата;
- 3) меѓународните обврски на Социјалистичка Федеративна Република Југославија преземени врз основа на одлуките од органите на Федерацијата;
- 4) материјалните и на други можности на земјата да развива и да обезбеди домашно производство на вооружување и воена опрема;
- 5) посебни услови на производството на вооружување и воена опрема во војна.

Под производствено-програмска ориентација се подразбира предметот на долгорочна развојна и производствена дејност во областа на една или на повеќе групи на вооружување и воена опрема сродни на намената, конструкцијата и технологијата на изработката.

Член 25

При утврдувањето на големината и на техничко-технолошкото ниво на определен капацитет од член 21 на овој закон, Сојузниот секретаријат за народна одбрана соработува со организациите на здружен труд за чиј капацитет се работи односно во чиј капацитет се вложуваат средства за изградбата на нови и за модернизација, реконструкција или одржување на постојните капацитети за производство на вооружување и воена опрема.

Со договорот помеѓу Сојузниот секретаријат за народна одбрана и организациите на здружен труд од став 1 на овој член поблиску се уредуваат меѓусебните права и обврски во врска со изградбата на нови капацитети за производство на вооружување и воена опрема односно со модернизација, реконструкција и одржување на постојните капацитети, како и во поглед на условите и начинот на користење на овие капацитети за производство на вооружување и воена опрема.

Член 26

Организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема е должна капацитетите за производство на вооружување и воена опрема постојано да ги одржува способни за такво производство, под условите и на начинот утврден со овој закон.

Сојузниот секретаријат за народна одбрана врши контрола за одржување на утврдените големина и на техничко-технолошкото ниво на капацитетите од став 1 на овој член.

За определени елементи на капацитетите од став 1 на овој член се води посебна евиденција.

Член 27

Капацитетите за производство на вооружување и воена опрема или деловите од тие капацитети на основните организации на здружен труд ги укинува, на предлог од Сојузниот секретаријат за народна одбрана, Сојузниот извршен совет.

Под укинување на капацитети или на делови од капацитети од став 1 на овој член, се подразбира промена на намената и на задачите на капацитетите од член 21 точка 1 на овој закон односно на нивните делови, што има последица престанување на производството на предмети на вооружување и воена опрема и преориентација на основната организација на здружен труд на друга дејност со целокупен капацитет или со дел од капацитетот, што бил наменат за производство на вооружување и воена опрема.

Врз основа на одлуката од став 1 на овој член, Сојузниот секретаријат за народна одбрана и организацијата на здружен труд чијшто капацитет или дел капацитетот се укинува изработуваат програма за мерки со кои се уредува извршувањето на создадените обврски, располагањето со основни средства, вработувањето на кадри и решавањето на економски и на други последици од укинувањето на капацитетот.

За реализација на програмата за мерки од став 3 на овој член средства се обезбедуваат во рамките на средствата обезбедени во буџетот на федерацијата за финансирање на народната одбрана и од други средства.

Одлука за укинување на капацитетите од став 1 на овој член се донесува најдоцна три години пред рокот предвиден за укинувањето на капацитетот.

Член 28

Изградба на нови односно модернизација, реконструкција и одржување на постојни капацитети за производство на вооружување и воена опрема се врши врз основа на инвестиционите програми што се изработуваат во согласност со програмата за изградба, со одредбите на овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон. Подготовката и изработката на инвестиционата програма ја врши организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема во соработка со Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Инвестиционата програма од став 1 на овој член ја донесува органот на управувањето на организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема.

На инвестиционата програма од став 1 на овој член Сојузниот секретаријат за народна одбрана дава согласност.

Сојузниот секретаријат за народна одбрана ќе даде, односно ќе ја одбие оваа согласност во рок од 60 дена од денот на доставувањето на инвестиционата програма.

Член 29

Инвестиционата програма од член 28 на овој закон ги содржи особено:

- 1) основните податоци од програмата за изградба;
- 2) инвестиционо-техничката документација;
- 3) податоците за производство на вооружување и воена опрема, со приказ на технолошко-производствената и експлоатационата концепција;
- 4) можност за производство на вооружување и воена опрема која е предмет на инвестиционата програма, врз основа на кооперантско производство со соодветни организации на здружен труд;
- 5) економската положба на организацијата на здружен труд во времето на поднесување на инвестиционата програма, со производствените резултати во претходните три години;
- 6) состојбата на постојните капацитети, со податоците за нивната намена, обемот и степенот на користење и нивната технолошка опременост;
- 7) усогласеноста на инвестиционата програма со просторниот и урбанистичкиот план, со енергетската и водостопанската ситуација на реонот во кој се наоѓа капацитетот односно во кој ќе се гради;
- 8) податоците за потребниот простор за работа, инфраструктурата и опремата потребна за производство на вооружување и воена опрема;
- 9) податоците за обезбедување на неопходни кадри за планирано производство на вооружување и воена опрема;
- 10) податоците за изворите на финансирањето изградбата на нови капацитети односно модернизација, реконструкција или одржување на постојни капацитети, со докази за обезбедување на средствата;
- 11) анализата на цените на вооружување и воена опрема која ќе се произведува и споредбениот преглед на тие цени во однос на постојните цени на исто или на слично вооружување и воена опрема во земјата и во странство.

Член 30

Средства за финансирање на инвестиционата програма за изградба на нови односно за модернизација, реконструкција или за одржување на постојни капацитети за производство на вооружување и воена опрема обезбедуваат организацијата на здружен труд и Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Член 31

Организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема обезбедува средства за финансирање на инвестиционата програма од член 28 на овој закон од сопствени средства, од кредити на банки и од други извори.

Сојузниот секретаријат за народна одбрана обезбедува средства за финансирање на инвестиционата програма од член 28 на овој закон во рамките на средствата обезбедени во буџетот на федерацијата за финансирање на народната одбрана и од други извори.

Член 32

Сојузниот секретаријат за народна одбрана планира и издвојува средства за финансирање на инвестиционите програми од член 28 на овој закон во согласност со програмата за изградба.

Средствата што ги обезбедува Сојузниот секретаријат за народна одбрана за финансирање на инвестиционите програми од член 28 на овој закон им

се даваат на организациите на здружен труд во вид на кредит.

Член 33

По исклучок од одредбата на член 32 став 2 од овој закон, Сојузниот секретаријат за народна одбрана може, во целост или делумно, да го отпише кредитот даден за изградба на нов односно за модернизација, реконструкција или за одржување на постоен капацитет за производство на вооружување и воена опрема, ако тој капацитет недоволно се користи во мир.

Средствата од член 32 став 2 на овој закон Сојузниот секретаријат за народна одбрана може да им ги дава на организациите на здружен труд и без обврска за враќање заради изградба на нов односно заради модернизација или реконструкција и одржување на постоен капацитет за производство на вооружување и воена опрема што служат како резервни капацитети за потребите на земјата во војна.

Средствата од ст. 1 и 2 на овој член се искажуваат во Завршната сметка на Сојузниот секретаријат за народна одбрана, на начинот определен со законот со кој се уредуваат средствата и финансирањето на Југословенската народна армија.

2. Производство во вооружување и воена опрема

Член 34

Развојот на новите средства и производството на усвоените средства на вооружување и воена опрема се дел од единствениот процес со кој се обезбедуваат опремувањето на вооружените сили на СФРЈ, и други потреби на народната одбрана од вооружување и воена опрема.

Развојот на нови средства и производството на усвоените средства на вооружување и воена опрема се врши врз основа на програмата за развој и производството на вооружување и воена опрема (во натамошниот текст: програма за производство) што ја донесува Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Член 35

Организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема, согласно со нивната утврдена производствено-програмска ориентација, по правило, се носители на развојот на средствата на вооружување и воена опрема.

Носители на развојот на средствата на вооружување и воена опрема се и определени установи на Југословенската народна армија.

Носители на развојот на средствата на вооружување и воена опрема можат, по потреба, да бидат и други производствени или научно-истражувачки организации на здружен труд во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Носителите на развојот на одделно средство на вооружување и воена опрема, во смисла на одредбите на ст. 1 до 3 од овој член, ги определува Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Член 36

Носителите на развојот на средствата на вооружување и воена опрема и другите учесници во развојот на средствата на вооружување и воена опрема се должни да се придржуваат кон посебните услови, постапки и мерки, што ќе ги утврди сојузниот секретар за народна одбрана.

Организација и координација на работите врз развојот на средствата на вооружување и воена опрема помеѓу учесниците во развојот на средствата на вооружување и воена опрема врши носителот на развојот на средствата на вооружување и воена опрема, определен во смисла на одредбата од член 35 став 4 на овој закон.

Меѓусебните права и обврски во врска со развојот на средствата на вооружување и воена опрема се регулираат со посебен договор за развојот на определено средство помеѓу Сојузниот секретаријат за народна одбрана и носителот на развојот на тоа средство.

Член 37

Врз производството на готови производи, полу-производи, склопови, потсклопови, делови, репродукционен материјал, сировини и др., што, во смисла на одредбата на член 2 став 2 од овој закон, се од посебно значење за производството и одржувањето на вооружување и воена опрема во војна, согласно се применуваат одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 38

Организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема и нивните кооперанти односно организациите на здружен труд што за потребите на производството на вооружување и воена опрема произведуваат готови производи, полупроизводи, склопови, потсклопови, делови, репродукционен материјал, сировини и др. што се од посебно значење за производството на вооружување и воена опрема, како и организациите на здружен труд што вршат услуги за потребите на производството на вооружување и воена опрема (во натамошниот текст: организации што се занимаваат со производство и со вршење на услуги од член 2 став 2 на овој закон), се должни во производството на вооружување и воена опрема да се придржуваат кон посебни услови во поглед на квалитетот и сигурноста на вооружувањето и воената опрема, предвидени со прописите или утврдени со договор.

Член 39

За контрола на квалитетот и за сигурноста на вооружувањето и воената опрема во процесот на производството и пред испораката, организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема организираат сопствена контрола на квалитетот и на сигурноста.

Контрола на квалитетот и сигурноста на вооружувањето на воената опрема од став 1 на овој член врши и Сојузниот секретаријат за народна одбрана преку својата служба за контрола на квалитетот и сигурноста на вооружувањето и воената опрема.

Сојузниот секретар за народна одбрана или старешинаста овластен од него може во организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема односно во организациите што се занимаваат со производство и со вршење на услуги од член 2 став 2 на овој закон, да упатува лица на служба во Југословенската народна армија за вршење контрола на квалитетот и сигурноста на вооружувањето и воената опрема.

Организацијата на здружен труд, во случајот од став 3 на овој член, е должна да обезбеди потребни услови за вршење на оваа контрола, освен специјалната опрема што ја обезбедува Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Член 40

Заради извршувањето на определени задачи и работи, во организациите на здружен труд од член 7 на овој закон можат да се упатуваат на работа односно да се распоредуваат на должност активни воени лица на служба во Југословенската народна армија.

Сојузниот секретар за народна одбрана може да утврди список на работните места и на должностите во организациите на здружен труд од став 1 на овој член, коишто задолжително се пополнуваат со активни воени лица.

Организацијата на здружен труд од став 1 на овој член може да му предложи на Сојузниот секретар за народна одбрана да ги назначи на работни места на овие места.

односно да распореди на определени должности активни воени лица и надвор од списокот на работните места од став 2 на овој член.

Сојузниот секретаријат за народна одбрана и организацијата на здружен труд од став 1 на овој член со спогодба ги уредуваат меѓусебните права и обврски спрема лицето упатено на работа односно распоредено на должност во организацијата на здружен труд.

Член 41

Со договор помеѓу Сојузниот секретаријат за народна одбрана и организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема односно организациите што се занимаваат со производство и со вршење на услуги од член 2 став 2 на овој закон, и со договор помеѓу тие организации се уредуваат меѓусебните права и обврски во врска со тоа производство односно со вршењето на тие услуги.

Ако договорните страни од став 1 на овој член не постигнат спогодба, за спорните прашања решава посебна арбитража од три члена. По еден член на арбитража определува секоја страна, а третиот член го именува Сојузниот извршен совет. Одлуката на арбитражата е извршна и се применува додека не се постигне спогодба.

Во случај на спор од став 2 на овој член, организациите на здружен труд од став 1 на овој член се должни до одлуката на арбитражата да произведуваат односно да вршат услуги под условите под кои произведувале односно вршеле услуги пред да настане спорот.

Член 42

Со општествениот договор што го склучуваат Сојузниот извршен совет и организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема — во рамките на Заедницата на индустријата на вооружување и воена опрема на Југославија се утврдуваат: основите за усогласување на производствено-програмотската ориентација, големините и техничко-технолошките нивоа на капацитетите за производство на вооружување и воена опрема со плановите и потребите на народната одбрана; основите и мерилата за утврдување на репродуктивната способност, користењето на капацитетите и одржувањето на утврдената репродуктивна способност на капацитетите за производство на вооружување и воена опрема; основите и мерилата за уредување на односите во планирањето и програмирањето на капацитетите за производство на вооружување и воена опрема; основите и мерилата за заедничките инвестициони вложувања во капацитетите за производство на вооружување и воена опрема, како и други прашања од посебен општествен интерес во врска со тие капацитети или од поширок заеднички интерес за учесниците на општествениот договор.

IV. ПЛАНИРАЊЕ ВО ОБЛАСТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА

Член 43

Заради јакнење на борбената готовност на вооружените сили на СФРЈ и одбранбената способност и подготвеност на сите субјекти во системот на општо-народната одбрана, а имајќи ги предвид значењето и улогата на производството на вооружување и воена опрема за вкупниот општествено-економски и за општествено-политички развој на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и зачувувањето на придобивките на Револуцијата, на независноста и слободата на народите народностите на Југославија, со општествениот план на Југославија се обезбедува и остварување на развојот и опремувањето на вооружените сили на СФРЈ и на други заеднички интереси и цели во областа на народната одбрана и безбедноста на земјата.

Член 44

Општествениот план на Југославија, во делот кој се однесува на областа на производството на вооружување и воена опрема, се заснова врз договорот за основите на општествениот план на Југославија во областа на производството на вооружување и воена опрема.

Договорот од став 1 на овој член се смета за склучен кога ќе го прифатат Сојузниот извршен совет, извршните совети на собранијата на републиките и извршните совети на собранијата на автономните покраини и организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема и кога ќе го потврдат Собранието на СФРЈ, собранијата на републиките и собранијата на автономните покраини.

Член 45

Договорот од член 44 на овој закон се склучува во согласност со плановите за одбрана на земјата, со плановите за развој, изградба и опремување на вооружените сили на СФРЈ и со воените планови за производството на вооружување и воена опрема.

Член 46

Со договорот од член 44 на овој закон посебно се утврдуваат целите на изградбата на нови и модернизација, реконструкција односно одржување на постојните капацитети за производство на вооружување и воена опрема, обврските и правата на општествено-политичките заедници и на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема во врска со развојот, изградбата и модернизација на вооружените сили на СФРЈ и со нивното опремување со современи средства на вооружување и воена опрема, со сестрано развивање на научноистражувачката работа и нејзиното поврзување со научниот потенцијал на општеството и со ангажирањето на други организации на здружен труд и домашни извори во производството на вооружување и воена опрема. Со тој договор се утврдува дека производството на вооружување и воена опрема има положба на дејности што со општествениот план на Југославија се утврдени како дејности од посебно значење за остварување на договорената политика на вкупниот развој на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Член 47

Во поглед на договарање за основите на општествениот план на Југославија во областа на производството на вооружување и воена опрема се применуваат одредбите на Законот за основите на системот на општественото планирање и за општествениот план на Југославија, ако со овој закон не е определено поинаку.

Член 48

Организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема и организациите што се занимаваат со производство и со вршење услуги од член 2 став 2 на овој закон склучуваат самоуправни спогодба за основите на заедничкиот план за производство на вооружување и воена опрема, водејќи сметка за значењето на домашното производство на вооружување и воена опрема за остварување на концепцијата на општонародната одбрана, за потребата на единство во процесот на производството на вооружување и воена опрема, како и за меѓусебната зависност, поврзаност и одговорност.

Во склучувањето на самоуправната спогодба од став 1 на овој член учествуваат Сојузниот секретаријат за народна одбрана и надлежните органи на републиките и на автономните покраини.

Врз основа на самоуправната спогодба од став 1 на овој член, организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема и Сојузниот секретаријат за народна одбрана донесуваат

заеднички план за производство на вооружување и воена опрема.

Ако самоуправната спогодба од став 1 на овој член не се склучи во рок од шест месеци од денот на давањето на иницијатива за нејзино вклучување или ако склучената самоуправни спогодба престане да важи, Сојузниот извршен совет ќе поведе постапката за склучување на самоуправната спогодба и со свој пропис ќе ги утврди привремените основи на заедничкиот план за производство.

Прописите донесени врз основа на став 4 од овој член се применуваат додека не се склучи самоуправната спогодба според одредбата од став 1 на овој член, а најдолго една година од денот на нивното влегување во сила.

Член 49

Самоуправната спогодба и заедничкиот план од член 48 на овој закон се склучува односно се донесува во согласност со договорот од член 44 на овој закон и со плановите од член 45 на овој закон.

Заедничкиот план за производство на вооружување и воена опрема се донесува за период од пет години.

Член 50

Работници во организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема имаат право и должност, во согласност со одредбите на Законот за основите на системот на општественото планирање и за општествениот план на Југославија, како и во согласност со договорот од член 44 на овој закон, со самоуправната спогодба од член 48 на овој закон и со плановите од член 45 и 48 на овој закон, во односите на меѓусебната соработка, зависност и поврзаност на процесот на производството на вооружување и воена опрема, самостојно донесуваат и ги остваруваат плановите на своите организации на здружен труд.

Член 51

Организациите на здружен труд од член 48 на овој закон донесуваат свои планови врз основа на самоуправна спогодба за основите на планот што ја склучуваат со заинтересираните организации на здружен труд и со други самоуправни организации и заедници.

Член 52

Организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема донесуваат среднорочен план за период од пет години а заради остварувањето на тој среднорочен план донесуваат годишни планови со кои се утврдуваат задачите за одделни години и насоки за преземање на соодветни мерки во одделна година заради остварување на среднорочниот план.

Со годишниот план се утврдуваат, особено, задачите во врска со развојот на определени средства на вооружување и воена опрема и видовите, количествата и динамиката на производството односно на испораката на определени средства на вооружување и воена опрема во годината за која се донесува планот.

Член 53

Заради навремено подготвување и донесување план на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема, Сојузниот секретаријат за народна одбрана е должен, најмалку една година пред истекот на последната година од тековниот заеднички план за производство на вооружување и воена опрема односно од среднорочниот план на тие организации на здружен труд, да достави до овие организации на здружен труд податоци за потребите од вооружување и воена опрема за наредниот петгодишен период, а заради подготвување и донесување на годишен план — најмалку на три месеци пред почетокот на годината за која се донесува годишниот план.

Член 54

Ако тоа го бараат интересите на народната одбрана и ако поради тоа е потребно да се менуваат утврдените односно да се утврдуваат нови задачи, рокови и приоритети во производството на вооружување и воена опрема. Сојузниот секретаријат за народна одбрана е должен да поведе постапка за измена и дополнително на склучената самоуправна спогодба за основите на заедничкиот план за производство на вооружување и воена опрема односно на донесениот заеднички план за производство на вооружување и воена опрема.

Во случај на непосредна воена опасност или други вонредни околности, ако тоа го бараат неопходни потреби за одбрана на земјата, Сојузниот извршен совет може, по исклучок од одредбата од став 1 на овој член да ги измени утврдените основи на заедничкиот план за производство односно утврдениот заеднички план за производство на вооружување и воена опрема и да определи нови задачи, рокови и приоритети во производството на вооружување и воена опрема.

Член 55

Сојузниот секретаријат за народна одбрана ги утврдува програмите за производство на вооружување и воена опрема и задачите во војна на организациите на здружен труд од член 7 на овој закон во согласност со плановите за одбрана на земјата, со плановите за развој, изградба и опремување на вооружените сили на СФРЈ и на други потреби на народната одбрана, како и со воените планови за производство на вооружување и воена опрема.

Член 56

Врз спогодувањето за основите на заедничкиот план за производство на вооружување и воена опрема и за донесувањето на тој план и врз планирањето на организациите на здружен труд од член 48 на овој закон согласно се применуваат одредбите на Законот за основите на системот на општественото планирање и за општествениот план на Југославија, ако со овој закон не е определено поинаку.

V. ПРОМЕТ НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА ВО ЗЕМЈАТА

Член 57

Прометот на вооружување и воена опрема во земјата е организиран и се врши под условите и на начинот определен со овој закон.

Член 58

Под прометот на вооружување и воена опрема во земјата се сметаат работите на купувањето и продажбата на вооружување и воена опрема, вршењето на услуги во прометот и други работи во врска со прометот на вооружување и воена опрема.

Член 59

Вооружувањето и воената опрема можат да се купат во промет во земјата ако се произведени според пропишаната техничка документација и другите пропишани услови.

Член 60

Прометот на вооружување и воена опрема во земјата, под условите утврдени со овој закон, го вршат Сојузниот секретаријат за народна одбрана и организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема.

Промет на вооружување и воена опрема во земјата не можат да вршат организации на здружен труд и други самоуправни организации и заедници, граѓани и граѓански правни лица и странски правни и физички лица, освен органите и организациите од став 1 на овој член.

Набавка на вооружување и воена опрема од организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема за потребите на опремување на вооружените сили на СФРЈ врши Сојузниот секретаријат за народна одбрана непосредно или преку овластени единици односно установи на Југословенската народна армија.

Член 61

Штабовите на територијалната одбрана и надлежните органи на општествено-политичките заедници, како и организациите на здружен труд и други самоуправни организации и заедници, можат да вршат набавка на вооружување и воена опрема од организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема за потребите на опремување на своите единици на територијалната одбрана, на цивилната заштита и за други потреби на народната одбрана и општествената самозаштита, под условите и на начинот определен со прописот донесен врз основа на овој закон.

VI. УПРАВУВАЊЕ, КОРИСТЕЊЕ И РАСПОЛАГАЊЕ СО ОПШТЕСТВЕНИ СРЕДСТВА НАМЕНЕТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА

Член 62

Посебните права, обврски и одговорности на работниците во организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема во поглед на користењето, управувањето и располагањето со општествените средства наменети за производство на вооружување и воена опрема, се остваруваат во согласност со природата и намената на тие средства и со потребите на остварувањето на посебен општествен интерес во областа на производството на вооружување и воена опрема, на начинот и под условите утврдени со овој закон.

Член 63

Општествени средства од член 62 на овој закон претставуваат средствата што се наменети односно што во основните организации на здружен труд се користат за производство на вооружување и воена опрема, средствата што за таа намена ќе ги обезбеди Сојузниот секретаријат за народна одбрана и средствата обезбедени за таа намена од други извори.

Член 64

Општествените средства за производство на вооружување и воена опрема работниците во основните и во другите организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема ги обезбедуваат од чистиот доход односно од доходот што го стекнуваат во вкупниот приход остварен според основите на Законот на здружениот труд, а со распределбата на доходот обезбедуваат стабилно и сигурно производство на вооружување и воена опрема и неопходна кадровска база на капацитетите за производство на вооружување и воена опрема.

Со општествениот договор што го склучуваат Сојузниот извршен совет и организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема, во рамките на Заедницата на индустријата на вооружување и воена опрема на Југославија, се обезбедуваат остварувањето на целите од став 1 на овој член и уредувањето на односите во стекнувањето и распоредувањето на заедничкиот приход и заедничкиот доход остварен со здружувањето на трудот и на средствата во смисла на став 1 од овој член.

Ако во рок од шест месеци од денот на давањето на иницијатива за склучување на општествениот договор од став 2 на овој член не се склучи општествениот договор односно ако склучениот општествен договор престане да важи, Сојузниот извршен совет ќе даде иницијатива за склучување на општестве-

ниот договор и со свој пропис може привремено да ги уреди прашањата и односите од став 2 на овој член.

Прописите донесени врз основа на став 3 од овој член се применуваат додека не се склучи општествениот договор според одредбата на став 1 на овој член, а најмногу една година од денот на нивното влегување во сила.

Член 65

Ке се смета, во смисла на овој закон, дека организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема не обезбедува остварување на посебен општествен интерес особено:

1) ако општествените средства наменети за производство на вооружување и воена опрема не ги обновува потрајно односно не ја зголемува нивната вредност, согласно со одредбите од овој закон;

2) ако општествените средства наменети за производство на вооружување и воена опрема ги користи односно ако со тие средства управува и расплага спротивно на одредбите од овој закон;

3) ако зачестено или подолго време не ги извршува договорните обврски во поглед на производството или на испораката на вооружување и воена опрема односно ако зачестено или подолго време не ги исполнува условите во поглед на пропишаниот или договорениот квалитет и сигурноста на своите производи.

Ако утврди дека организацијата на здружен труд не исполнува некој од условите од став 1 на овој член, Сојузниот извршен совет може да одлучи таа организација на здружен труд да не произведува вооружување и воена опрема.

Член 66

Организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема не може да пренесе со надомест или без надомест или да ѝ даде на привремено користење на друга организација на здружен труд или на друго општествено правно лице, како ни да ги отуѓи од општествена сопственост средствата за производство и другите средства за работа наменети за производство на вооружување и воена опрема ниту да ја менува постојната техничко-технолошка целина на капацитетите без согласност од Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Ако Сојузниот секретаријат за народна одбрана во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето не ја даде согласноста од став 1 на овој член, организацијата на здружен труд има право на надомест на обичната штета што ќе настане поради одбивање на давање согласност.

Височината на обичната штета спогодбено ја утврдуваат организациите на здружен труд и Сојузниот секретаријат за народна одбрана. Ако не се постигне спогодба, за височината на обичната штета решава надлежниот суд односно Воената стопанска арбитража при Сојузниот секретаријат за народна одбрана согласно со член 89 од овој закон.

Средствата за исплата на обичната штета од став 3 на овој член се обезбедуваат во рамките на средствата предвидени за финансирање на народната одбрана, ако во буџетот на федерацијата за оваа цел не се обезбедени посебни средства.

Во случај на укинување на организација на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема или престанување на производство на вооружување и воена опрема во таква организација на здружен труд, таа организација е должна средствата за производство и другите средства за работа наменети за производство на вооружување и воена опрема да му ги понуди на Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Организацијата на здружен труд од став 1 на овој член е должна во понудата да ја наведе и височината на книговодствената вредност на средства-

та, условите на исплатата на вредноста на средствата и другите услови за преземање на средствата.

Сојузниот секретаријат за народна одбрана е должен, во рок од 60 дена од денот на приемот на понудата, да се изјасни дали ги презема средствата под понудените услови.

Ако Сојузниот секретаријат за народна одбрана одлучи да ги преземе средствата од став 1 на овој член, е должен на организацијата на здружен труд да ѝ ја надомести вредноста на преземените средства.

Член 68

Пресметување на амортизација и исправка на вредноста на основните средства што претставуваат капацитети за производство на вооружување и воена опрема се врши според одредбите на сојузниот закон со кој се утврдува амортизација на основните средства на основните организации на здружен труд и другите корисници на општествените средства.

Износот на пресметаната амортизација според став 1 на овој член се издвојува и се држи на посебна сметка на основната организација на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема кај Службата на општественото книговодство и се користи за замена, за модернизација и набавка на основните средства, со претходна согласност на Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Сојузниот извршен совет ќе ги пропише роковите и начинот на издвојување на амортизацијата за основните средства што претставуваат капацитети за производство на вооружување и воена опрема и постапката што се применува во врска со тоа.

Член 69

Ако основната организација на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема не користи одделни средства за производство и други средства за работа наменети за производство на вооружување и воена опрема, Сојузниот секретаријат за народна одбрана може, согласно со програмата за изградба, да определи тие средства да се пренесат врз друга организација на здружен труд или да ѝ се дадат на привремено користење на друга организација на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема.

Во случај од став 1 на овој член, на основната организација на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема, чиешто средства се пренесуваат врз друга организација на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема, ѝ припаѓа надомест во износот на неамортизираниот дел на вредноста на тие средства.

Надоместот од став 2 на овој член, кога средствата се пренесуваат врз друга организација на здружен труд, на основната организација на здружен труд, чиешто средства се пренесуваат, ѝ го обезбедува и исплатува Сојузниот секретаријат за народна одбрана. Односите помеѓу Сојузниот секретаријат за народна одбрана и таа организација во врска со пренесувањето на средства поблиску се уредуваат со договор.

Во случајот од став 3 на овој член организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема врз која се пренесени средствата должна е на Сојузниот секретаријат за народна одбрана да му го плати износот на надоместот што Секретаријат, ѝ го исплатил на организацијата на здружен труд чиешто средства се пренесени. Односите помеѓу Сојузниот секретаријат за народна одбрана и таа организација во врска со пренесувањето на средства и со плаќањето на надомест поблиску се уредуваат со договор.

Ако средствата во став 1 на овој член ѝ се дадат на привремено користење на друга организација на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема, надоместот се привремено користење го обезбедува и исплатува основната организација

на здружен труд на која ѝ се дадени средствата на привремено користење. Односите помеѓу заинтересираните организации на здружен труд во врска со привременото користење на средствата и со плаќањето на надоместот поблиску се определуваат со договор.

Член 70

Одредбите на чл. 66, 67 и 69 од овој закон се применуваат и врз:

1) основните средства на организациите на здружен труд од член 7 точка 2 на овој закон;

2) основните средства што се вложуваат во организациите на здружен труд што се подготвуваат за производство на вооружување и воена опрема и на основните средства на тие организации наменети за производство на вооружување и воена опрема во војна;

3) основните средства на организациите на здружен труд за чијашто набавка или изградба се обезбедени средства во рамките на средствата предвидени во буџетот на федерацијата на финансирање на народната одбрана, заради производство на готови производи, полупроизводи, склопови, потсклопови, делови, репродукционен материјал, сировини и други производи, што се од посебно значење за производството на вооружување и воена опрема;

4) основните средства на организациите на здружен труд што произведуваат инвестициона опрема, репродукционен материјал, сировини или други средства, што се од посебно значење за народната одбрана.

Одредбата од точка 4 на став 1 од овој закон се применува врз основните средства на организациите на здружен труд од член 2 став 2 на овој закон што, на предлог од Сојузниот секретаријат за народна одбрана, ќе ги определи Сојузниот извршен совет.

Член 71

Средствата за унапредување и проширување на материјалната основа на трудот во основните организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема служат за модернизација и унапредување на средствата за производство односно други средства за работа, за изградба, модернизација, реконструкција и за одржување на капацитетите за производство на вооружување и воена опрема, за истражување и развој и за вложување во трајни обртни средства во областа на производството на вооружување и воена опрема, како и за други потреби од интерес за производството на вооружување и воена опрема.

Со исклучок од одредбата на став 1 од овој член, средствата за унапредување и проширување на материјалната основа на трудот можат да се здружат и за други цели, во согласност со програмата за изградба и со програмата за производство на вооружување и воена опрема.

Член 72

Основните организации на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема ги формираат, обновуваат, користат, здружуваат и ги управуваат средствата од резерви според одредбите на посебен сојузен закон.

Член 73

На материјалните резерви што за вонредни потреби на народната одбрана ги набавуваат и ги држат организациите на здружен труд од член 7 на овој закон, како и на средствата, објектите и уредите на тие организации што се држат како резервни капацитети за потребите на народната одбрана во војна, не се плаќаат даноци и други давачки.

Под даноци и други давачки, во смисла на овој закон, се подразбираат даноци, царини, такси, придонеси, задолжителни заеми и слични давања, пред-

видени со сојузни, републички, покраински или со општински прописи.

Сојузниот секретар за народна одбрана определува што, во смисла на став 1 од овој член, се смета за материјални резерви, објекти и уреди.

Член 74

Организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема можат обртните средства за производство на вооружување и воена опрема да ги користат само за потребите на тоа производство.

Член 75

На средствата за производство и на други средства за работа на организација на здружен труд за производство на вооружување и воена опрема, на готови производи, полупроизводи, склопови, потсклопови, делови, репродукционен материјал, сировини и други производи, што се од посебно значење за производството на вооружување и воена опрема, како и на произведениот вооружување и воена опрема на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема — не може да се спроведува извршување.

Член 76

Со самоуправна спогодба за здружување на труд и средства, или со друг самоуправен општ акт, не може да се предвиди одговорноста на организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема за обврските на друга организација на здружен труд што не произлегуваат од работите во врска со производството на вооружување и воена опрема.

Одредбите на самоуправната спогодба што ѝ се спротивни на одредбата на став 1 од овој член, се ништовни.

VII. БЕЗБЕДНОСТ И ОПШТЕСТВЕНА САМОЗАШТИТА ВО ОБЛАСТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО И ПРОМЕТОТ НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА ВО ЗЕМЈАТА

Член 77

Безбедноста и општествената самозаштита во областа на производството и прометот на вооружување и воена опрема опфаќаат: мерки и постапки за обезбедување и заштита на капацитетите за производство на вооружување и воена опрема и на објектите за сместување и чување на тие средства; мерки за обезбедување при превозот на вооружување и воена опрема; чување и заштита на тајните податоци за капацитетите за производство и за објектите за сместување и чување на вооружување и воена опрема и на податоците за производство и промет на вооружување и воена опрема; посебни мерки за заштита на тајните податоци од оваа област во односите со странство како и посебни мерки за заштита при работата.

Член 78

Безбедноста и општествената самозаштита во областа на производството и прометот на вооружување и воена опрема се засноваат врз основите за безбедност на народната одбрана утврдени со сојузен закон, а се организираат и остваруваат во согласност со одредбите на овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон, како и со други сојузни прописи за заштита и чување на тајните податоци на народната одбрана.

Член 79

Работите на безбедноста и на општествената самозаштита од член 77 на овој закон, во рамките на

правата и должностите утврдени со закон, а во согласност со одредбите од овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон, ги вршат работниците вработени во органите на општествено-политичките заедници, во организациите на здружен труд и во други самоуправни организации и заедници, овластените органи на општествено-политичките заедници, органите на безбедноста на Југословенската народна армија, организациите на зружен труд и организациите што се занимаваат со производство и со промет или со превезување на вооружување и воена опрема или го чуваат односно по кој и да е основ располагаат со вооружувањето и воената опрема.

Член 80

Организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема е должна да организира спроведување на мерките за безбедност и општествена самозаштита во согласност со одредбите од овој закон и да формира посебна служба и единици за обезбедување.

Организацијата, составот, јачината и видовите на средствата на вооружување и на другите материјално-технички средства на службата и на единиците за обезбедување, се утврдуваат со одлука на органот на управувањето на организациите на здружен труд.

Член 81

Работниците на службата и на единиците за обезбедување од член 80 став 1 на овој закон, при вршењето на обезбедување на капацитетите за производство на вооружување и воена опрема, на објектите за сместување и чување на тие средства и на другите објекти на организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема, постапуваат според прописите за заштита и чување на тие објекти и според прописите за општествената самозаштита, со кои се уредуваат правата, должностите и начинот на работа на работниците на службата за обезбедување во организациите на здружен труд и во другите самоуправни организации и заедници.

Организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема донесуваат планови за техничко, физичко и противпожарно обезбедување на капацитетите за производство и на објектите за сместување и чување на вооружување и воена опрема и други планови за спроведување на мерките за безбедност и општествена самозаштита, како и поблиски упатства за спроведување на мерките за безбедност и општествена самозаштита.

Одредбите од ст. 1 и 2 на овој член се однесуваат и на други организации како и на органите на општествено-политичката заедница, коишто по кој и да е основ, во своите објекти држат и чуваат вооружување и воена опрема.

Член 82

Работите на безбедноста, во смисла на сојузниот закон со кој се уредуваат основите на системот државната безбедност во организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема ги вршат органите на безбедноста на Југословенската народна армија, во согласност со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува народната одбрана, на овој закон и со прописите донесени врз основа на тие закони.

Органите на безбедноста на Југословенската народна армија, покрај мерките што ги преземаат како овластени органи за безбедност во смисла на сојузниот закон, во рамките на својата надлежност им даваат спречна помош на организациите на здружен труд во подготвувањето и донесувањето на упатствата од член 81 на овој закон и учествуваат

во утврдувањето на мерките за безбедност и општествена самозаштита, во проценувањето на тајноста на податоците, документите, на средствата за вооружување и воена опрема, на објектите од посебен интерес за одбраната на земјата како и на определени работни места и должности и работи од посебно значење за вооружените сили на СФРЈ.

Во извршувањето на задачите од своја надлежност, органите на безбедноста на Југословенската народна армија во организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема остваруваат соработка со службата и со органите надлежни за внатрешни работи, со органите на управувањето и со другите органи на организациите на здружен труд и со органите на општествено-политичката заедница.

Органите на безбедноста од став 1 на овој член за својата работа му одговараат на овластениот старешина на Сојузниот секретаријат за народна одбрана, во согласност со прописите за работата на органите на безбедноста во Југословенската народна армија.

Член 83

Податоците за капацитетите за производство на вооружување и воена опрема, за програмите и плановите за развој односно за производство на вооружување и воена опрема и за нивната реализација, за увоз и извоз на вооружување и воена опрема, за научно-техничка и друга соработка со странство во областа на вооружување и воена опрема и други податоци во врска со производството и прометот на вооружување и воена опрема се сметаат како тајни податоци на народната одбрана.

Сојузниот секретар за народна одбрана пропишува кои податоци во врска со производството и прометот на вооружување и воена опрема не се сметаат како тајни податоци на народната одбрана и ги определува условите и начинот под кои определените тајни податоци од став 1 на овој член можат во деловните и службените односи да им се соопштат на заинтересираните или да се објават.

Член 84

Оружјата, орудијата, муницијата, експлозивите и друго вооружување и воена опрема, што претставуваат опасни предмети, не можат да се превезуваат со средства на јавниот сообраќај без придружба на вооружено лице.

Организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема односно што експедираат средства на вооружување и воена опрема се одговорни за обезбедување на тие средства до предавањето на купувачот односно на корисникот.

Сојузниот секретар за народна одбрана донесува поблиски прописи за мерките и начинот на обезбедување на превезувањето на вооружување и воена опрема.

Член 85

Во реоните на објектите за развој и за производство на вооружување и воена опрема и на објектите за сместување и чување на вооружување и воена опрема, организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема не можат да се градат објекти без согласност од сојузниот секретар за народна одбрана или од воениот старешина овластен од него.

Во реоните на објектите од став 1 на овој член може да се ограничи или да се забрани вршењето и на други дејности и да се ограничи односно да се забрани населување и движење, ако постои опасност да се загрози безбедноста на тие објекти или на граѓаните.

Реоните на објектите од став 1 на овој член ги определува сојузниот секретар за народна одбрана или воениот старешина овластен од него.

Член 86

Организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема или што учествуваат во производство на вооружување и воена опрема, други организации на здружен труд и организации и органи на општествено-политичките заедници што набавуваат и држат за свои потреби, чуваат или по кој и да е основ располагаат со вооружување и воена опрема, се должни за нив да водат посебна евиденција на начинот што ќе го пропише сојузниот секретар за народна одбрана.

Органите во организација на здружен труд и органите од став 1 на овој член се должни за секое исчезнување на вооружување и воена опрема или на нивни делови веднаш, а најдоцна во рок од дваесет и четири часа, да го известат органот на самоуправната работничка контрола и органот на воената безбедност односно органот на внатрешните работи.

VIII. ОДРЕДБИ ЗА НАДЗОР И ЗА РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ

Член 87

Сојузниот секретаријат за народна одбрана врши надзор над примената и спроведувањето на одредбите на овој закон во организациите на здружен труд од член 7 на овој закон.

Член 88

Сојузниот секретаријат за народна одбрана, во вршењето на надзорот од член 87 на овој закон, соработува со органите на управувањето и со другите органи на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема и по извршениот надзор укажува на утврдените неправилности заради нивно отстранување.

За состојбата утврдена при вршењето на надзорот од член 87 на овој закон се составува записник.

Член 89

Стопанските и други материјално-правни спорови од меѓусебните односи на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема, како и споровите помеѓу тие организации на здружен труд и Сојузниот секретаријат за народна одбрана, можат да ѝ се доверат на решавање на Воената стопанска арбитража при Сојузниот секретаријат за народна одбрана, што е основана со сојузен закон како постојан избран суд.

IX. ОДРЕДБИ ЗА ОБЛАСТУВАЊАТА НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ

Член 90

Се овластува Сојузниот извршен совет:

1) да ги определи производите и услугите од член 2 став 2 на овој закон, што се од посебно значење за производството на вооружување и воена опрема;

2) да донесе прописи за постапката во врска со преносот односно со преземањето на средствата за производство и други средства за работа од член 66 став 1 на овој закон.

Член 91

Се овластува сојузниот секретар за народна одбрана да донесе прописи за:

1) документацијата што се поднесува кон предлогот за основање работна организација за производство на вооружување и воена опрема и прописи

за постапката за издавање согласност за основање на таква организација;

2) средствата што се сметаат како вооружување и воена опрема во смисла на овој закон;

3) елементите и начинот на водење евиденција за капацитетите за производство на вооружување и воена опрема;

4) условите под кои ќе се вложуваат средствата што според член 31 на овој закон ги обезбедува Сојузниот секретаријат за народна одбрана;

5) содржината и начинот на поднесување инвестициони програми;

6) начинот на вршење контрола на користењето на средствата за реализација на инвестиционите програми;

7) постапката и мерките кон кои мораат да се придржуваат носителите на развојот на средствата на вооружување и воена опрема и други учесници во тие работи;

8) условите и начинот на вршење контрола на квалитетот и сигурноста на вооружувањето и воената опрема;

9) условите и начинот на набавка на средствата на вооружување и воена опрема за потребите на Југословенската народна армија, територијалната одбрана и за други потреби на народната одбрана;

10) средствата што се сметаат како основни средства за производство на вооружување и воена опрема во смисла на овој закон;

11) начинот на евиденција на основните средства за производство на вооружување и воена опрема и за начинот на вршење контрола на нивното чување и одржување;

12) техничката документација и за другите услови што мораат да ги исполнуваат вооружувањето и воената опрема при пуштањето во промет во земјата;

13) посебните мерки и за начинот на заштита при работата во производството на вооружување и воена опрема;

14) мерките, условите и за начинот на заштита на тајните податоци во областа на вооружување и воена опрема во односите со странство.

X. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

1. Стопански престапи

Член 92

Со парична казна од 100.000 до 1.000.000 динари ќе се казни за стопански престап организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема:

1) ако основе работна организација за производство на вооружување и воена опрема без претходна согласност на Сојузниот секретаријат за народна одбрана (член 8);

2) ако се здружи со основна организација на здружен труд што не произведува вооружување и воена опрема (член 10 став 2) односно со работна организација што не произведува вооружување и воена опрема, или во други форми на здружување на трудот и средствата (член 11) — спротивно на условите од член 10 став 1 на овој закон;

3) ако ја промени својата дејност без согласност од Сојузниот секретаријат за народна одбрана (член 16);

4) ако во развојот на вооружување и воена опрема не се придржува кон пропишаните посебни услови, постапки или мерки (член 36 став 1);

5) ако во производството на вооружување и воена опрема не се придржува кон посебните услови за квалитетот и сигурноста на вооружувањето и воената опрема, предвидени со прописи или утврдени со договор (член 38);

6) ако до одлуката на арбитражата од член 41 став 2 на овој закон не произведува вооружување и воена опрема под условите што важеле пред настанатиот спор (член 41 став 3);

7) ако не донесе заеднички план за производство (член 48 став 3), или ако не ги донесе плановите за производство од член 52 на овој закон;

8) ако износиите на пресметаната амортизација на основните средства што претставуваат капацитети за производство на предмети на вооружување и воена опрема не ги издвојува на посебна сметка или издвоените износи ги користи спротивно на овој закон (член 68 став 2);

9) ако со самоуправната спогодба за здружување на трудот и средствата или со друг самоуправен општ акт преземе одговорност за обврските на друга организација на здружен труд што не произлегуваат од работите во врска со производството на вооружување и воена опрема (член 76 став 1).

За стопански престап од точ. 4, 5 и 6 на став 1 од овој член ќе се казни и организацијата на здружен труд која за потребите на организациите на здружен труд што произведуваат вооружување и воена опрема произведува готови производи, склопови, репродукционен материјал или други средства, односно ако врши услуги, што се од посебно значење за производството на вооружување и воена опрема од член 2 став 2 на овој закон.

За дјествијата од ст. 1 и 2 од овој член за стопански престап ќе се казни и одговорното лице во организацијата на здружен труд со парична казна од 2.000 до 30.000 динари.

2. Прекршоци

Член 93

Со парична казна од 5.000 до 100.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд што произведува вооружување и воена опрема:

1) ако се издвои од организацијата на здружен труд, се здружи со друга организација или ако изврши друга статусна промена без претходна согласност од Сојузниот секретаријат за народна одбрана (член 16);

2) ако именува или разреши од должност индивидуален работоводен орган односно претседател и членови на колегијалните работоводни органи без согласност од Сојузниот секретаријат за народна одбрана (член 19);

3) ако капацитетите за производство на вооружување и воена опрема не ги користи или не ги одржува во согласност со одредбите на овој закон, со прописите донесени врз основа на закон или со договорените услови со Сојузниот секретаријат за народна одбрана, или ако не ги води пропишаните евиденции за тие капацитети (член 25 став 2 и член 26 ст. 1 и 3 во врска со член 91 точка 2);

4) ако пристапи кон реализација на инвестиционата програма пред добиена согласност (член 28 став 3);

5) ако средства за производство и други средства за работа што се наменети за производство на вооружување или воена опрема пренесе со надомест или без надомест или ѝ ги даде на привремено користење на друга организација на здружен труд или на друго општествено правно лице или тие средства ги отуѓи од општествената сопственост, без согласност од Сојузниот секретаријат за народна одбрана (член 66);

6) ако во случај на укинување или престанување на производство на вооружување и воена опрема, средствата за производство и други средства за работа што се наменети за производство на воору-

жување и воена опрема не му ги понуди на Сојузниот секретаријат за народна одбрана (член 67 став 1);

7) ако средствата за унапредување и проширување на материјалната основа на трудот не ги користи за целите утврдени со овој закон (член 71 став 1), или ако обртните средства за производство на вооружување и воена опрема ги користи за други цели (член 74);

8) ако безбедноста и општествената самозаштита не ги организира и не ги остварува во согласност со одредбите на овој закон и со прописите донесени врз основа на закон (член 78) или ако не формира служба или единици за обезбедување (член 80 став 1), или ако не донесе поблиски упатства и планови за техничко, физичко или противпожарно обезбедување на своите капацитети и објекти за сместување или чување на вооружување и воена опрема и ако не донесе други посебни прописи и планови за спроведување на мерките за безбедност и општествена самозаштита (член 81 став 2);

9) ако податоците од член 83 став 1 на овој закон ги соопшти и ги објави спротивно на прописите од член 83 став 2 на овој закон;

10) ако средствата на вооружување и воена опрема, што претставуваат опасни предмети му ги експедира на купувачот односно на корисникот спротивно на одредбите на овој закон или на прописите за обезбедување на транспортот на вооружување и воена опрема (член 84);

11) ако за вооружувањето и воената опрема што ги произведува, набавува, држи, чува или со кои располага по кој и да е основ, не ја води пропишаната евиденција, или ако за исчезнување на вооружување и воена опрема или на нивни делови не го извести надлежниот орган во пропишаниот рок (член 86).

За прекршокот од точ. 2, 5, 6 и 8 на став 1 од овој член ќе се казни и организацијата на здружен труд што за потребите на производството на вооружување и воена опрема произведува склопови, репродукционен материјал или други средства односно ако врши услуги, што се од посебно значење за производството на вооружување и воена опрема од член 2 став 2 на овој закон. За прекршокот од точ. 5 и 6 на став 1 од овој член ќе се казни и друга организација на здружен труд од член 70 на овој закон.

За дјествијата од ст. 1 и 2 на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во организацијата на здружен труд со парична казна од 2.000 до 20.000 динари.

Член 94

Со парична казна од 5.000 до 100.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд или друго правно лице:

1) ако предаде на превоз или превезува средства на вооружување и воена опрема што претставуваат опасни предмети спротивно на одредбите на овој закон или на прописите за обезбедување на транспортот на вооружување и воена опрема (член 84);

2) ако за вооружувањето и воената опрема што ги набавува, ги држи за свои потреби, ги чува или по кој и да е основ располага, не ја води пропишаната евиденција, или ако за исчезнувањето на вооружување и воена опрема или на нивни дел, не го извести надлежниот орган во пропишаниот рок (член 86).

За дјествието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во организацијата на здружен труд или во друго правно лице со парична казна од 2.000 до 20.000 динари.

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 95

Организациите на здружен труд од член 7 на овој закон се должни, своите самоуправни општи акти и својата организација и работење да ги усогласат со одредбите на овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 96

Прописите и другите акти што во областа на производството и прометот на вооружување и воена опрема ги донеле Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се усогласат со одредбите на овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 97

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите на член 78, член 79 ст. 1 и 2, чл. 80 до 84 и член 222 став 1 точ. 10, 11 и 12 од Законот за народната одбрана („Службен лист на СФРЈ“, бр. 22/74) и одредбите на член 4 од Законот за амортизација на основните средства на основните организации на здружен труд и на други корисници на општествени средства („Службен лист на СФРЈ“, бр. 58/76).

Член 98

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

498.

Врз основа на член 337 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ОГРАНИЧУВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕТО И ДВИЖЕЊЕТО НА ПАТНИЧКИТЕ И ДРУГИ МОТОРНИ ВОЗИЛА

Се прогласува Законот за измени и дополненија на Законот за ограничување на користењето и движењето на патничките и други моторни возила, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 27 јуни 1979 година.

ПР бр. 785

27 јуни 1979 година

Белград

Претседател на
Републиката,

Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател на Собранието
на СФРЈ,

Драгослав Марковиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ОГРАНИЧУВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕТО И ДВИЖЕЊЕТО НА ПАТНИЧКИТЕ И ДРУГИ МОТОРНИ ВОЗИЛА

Член 1

Во Законот за ограничување на користењето и движењето на патничките и други моторни возила („Службен лист на СФРЈ“, бр. 18/79), во член 1 по зборот: „ограничува“ се додаваат зборовите: „брзината на движењето на моторните возила и“.

Член 2

На крајот на член 5 точката се брише и се додаваат зборовите: „со општествени правни лица.“.

По став 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Забраната од став 1 на овој член не се однесува на товарните моторни возила кога вршат превоз на лесно расипливи стоки од сопствено производство, како и кога вршат други превози што ќе ги определи Сојузниот извршен совет а кои не можат да се вршат на друг начин.“

Член 3

Во член 6 по став 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Сојузниот комитет за сообраќај и врски може, по исклучок, да одобри отворање на нова автобуска линија во меѓународниот патен сообраќај односно во внатрешниот сообраќај на релација подолга од 200 km.“.

Член 4

По член 7 се додаваат два нови члена, кои гласат:

„Член 7а

Моторните возила изземени од забраната на користењето и од ограничувањето на движењето според одредбите од чл. 2 до 5 и член 7 на овој закон мораат да бидат обележени со посебна налепница, што ја пропишува претседателот на Сојузниот комитет за сообраќај и врски.

Налепниците од став 1 на овој член ќе ги издаваат надлежните органи во републиките и во автономните покраини.

Налепниците можат да се издаваат и да се користат само заради обележување на возилата што се изземени од забраната на користењето и од ограничувањето на движењето врз основа на одредбите од овој закон.

Член 7б

Одредбите од овој закон за ограничување на користењето на моторните возила не се однесуваат на моторните возила на странски правни и физички лица со таблички за привремено регистрирање на моторни и приклучни возила.“

Член 5

По член 9 се додаваат три нови члена, кои гласат:

„Член 9а

Со парична казна од 3.000 до 20.000 динари ќе се казни за прекршок правно лице што ќе дозволи користење на налепница противно на најзината намена (член 7а став 3).

Член 9б

Со парачна казна од 1.000 до 5.000 динари ќе се казни за прекршок:

1) одговорното лице во надлежниот орган во републиката односно во автономната покраина што ќе издаде налепница за возило кое нема право на налепница според одредбите од овој закон (член 7а став 2);

2) одговорното лице во орган на општествено-политичка заедница, во друг државен орган или во правно лице, што ќе нареди или ќе дозволи да се користи налепницата противно на намената за која е издадена (член 7а став 3).

Член 9в

Со парична казна од 500 до 3.000 динари ќе се казни за прекршок поединец што ќе користи на-

лепница спротивно на намената за која е издадена (член 7а став 3).“

Член 6

Во член 11, на крајот, се додаваат записка и зборовите: „односно ако со моторно возило се движи со брзина поголема од брзината ограничена со посебен пропис, како и возач на товарно возило што управува со возило кое е оптоварено над неговата носивост или над дозволеното осно оптоварување или над најголемата дозволена тежина што ја овозможуваат карактеристиките на патот и силата на моторот“.

Член 7

Член 12 се менува и гласи:

„Сојузниот комитет за сообраќај и врски ќе донесе прописи со кои поблиску се уредуваат начинот и постапката за примена на одредбите од чл. 2, 3, 4, 5, 7 и 7а на овој закон.“

Член 8

По член 12 се додава нов член 12а, кој гласи: „Органите од член 7а став 2 на овој закон ќе установат евиденција за издадените налепници во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон“.

Член 9

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи одредбата од член 207 став 1 точка 5 на Законот за основите на безбедноста на сообраќајот на патиштата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 17/74).

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

499.

Врз основа на член 337 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА НА ПОСТОЈАНАТА БУЏЕТСКА РЕЗЕРВА НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ОДРЖУВАЊЕТО НА ГОДИШНОТО СОБРАНИЕ НА МЕЃУНАРОДНАТА БАНКА И МЕЃУНАРОДНИОТ МОНЕТАРЕН ФОНД ВО 1979 ГОДИНА ВО БЕЛГРАД

Се прогласува Законот за користење на средствата на постојаната буџетска резерва на федерацијата за финансирање на одржувањето на годишното собрание на Меѓународната банка и Меѓународниот монетарен фонд во 1979 година во Белград, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 27 јуни 1979 година.

ПР бр. 787
27 јуни 1979 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Драгослав Марковиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА НА ПОСТОЈАНАТА БУЏЕТСКА РЕЗЕРВА НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ОДРЖУВАЊЕТО НА ГОДИШНОТО СОБРАНИЕ НА МЕЃУНАРОДНАТА БАНКА И МЕЃУНАРОДНИОТ МОНЕТАРЕН ФОНД ВО 1979 ГОДИНА ВО БЕЛГРАД

Член 1

Од средствата на постојаната буџетска резерва на федерацијата ќе се користат средства во износ од 108,000.000 динари за покритење на трошоците за одржување на годишното собрание на Меѓународната банка и Меѓународниот монетарен фонд во 1979 година во Белград.

Средствата од став 1 на овој член ќе се користат според програмата што ќе ја донесе Сојузниот извршен совет.

Член 2

Прописи за спроведување на овој закон ќе донесе, по потреба, сојузниот секретар за финансии во спогодба со сојузниот секретар за надворешни работи.

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

500.

Врз основа на член 337 точка 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА 1979 ГОДИНА ЗА ГОДИНА НА МИХАЈЛО ПУПИН

Се прогласува Законот за прогласување на 1979 година за Година на Михајло Пупин, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 27 јуни 1979 година.

ПР бр. 788
27 јуни 1979 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Драгослав Марковиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА 1979 ГОДИНА ЗА ГОДИНА НА МИХАЈЛО ПУПИН

Член 1

Заради поттикнување и развивање на научното, техничкото и културното творештво и пронаоѓаштво, годината 1979 во која се обележува 125-годишнината од раѓањето на Михајло Пупин, еден од најголемите научници и пронаоѓачи во историјата на народите и народностите на Југославија и на целото човештво, кој со резултатите на својот труд придонесе кон развојот на науката, техниката,

културата и цивилизацијата воопшто, како и патриот и хуманист — се прогласува за Година на Михајло Пупин.

Член 2

Годината на Михајло Пупин ја обележуваат, под условите и на начинот утврден со нивните самоуправни акти, работниците во организациите на здружен труд и во работните заедници, како и работните луѓе и граѓаните во другите самоуправни организации и заедници, општествено-политичките заедници и месните заедници, општествено-политичките и другите општествени организации и здруженија на граѓаните.

Член 3

Се формира Одбор за прослава на 125-годишнината од раѓањето на Михајло Пупин (во натамошниот текст: Одбор), како општествено тело за поведување, поттикнување и усогласување на акциите и активностите во врска со обележувањето на Годината на Михајло Пупин.

Член 4

Одборот има претседател и 48 членови.

Во Одборот делегираат:

1) по два члена — секоја република и автономна покраина;

2) по еден член:

- Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ,
- Собранието на СР Србија,
- Собранието на САН Војводина,
- Собранието на општина Ковачица,
- Сојузниот извршен совет,
- Југословенската народна армија,
- Претседателството на Сојузната конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија,

— Претседателството на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Југославија,

— Претседателството на Сојузот на синдикатите на Југославија,

— Претседателството на Сојузот на здруженијата на борците од Народноослободителната војна на Југославија,

— Претседателството на Сојузот на социјалистичката младина на Југославија,

— Сојузниот комитет за енергетика и индустрија,

— Сојузниот комитет за сообраќај и врски

— Сојузниот комитет на земјоделство,

— Сојузната управа за радиоврски,

— Сојузниот завод за патенти,

— Сојузниот завод за меѓународна научна, просветно-културна и техничка соработка,

— Стопанската комора на Југославија,

— Заедницата на југословенската пошти, телефони и телефони,

— Народна техника на Југославија.

— Сојузот на инженерите и техничарите на Југославија,

— Сојузот на академиите на науките и уметностите на Југославија,

— Сојузот на самоуправните интересни заедници за научен труд,

— Југословенското друштво за ширење научните сознанија „Никола Тесла“,

— Институтот „Михајло Пупин“ од Белград,

— Координациониот одбор на Матицата на иселенците на Југославија,

— Титовиот фонд за стипендирање на млади работници и работнички деца,

— Југословенскиот одбор за обележување на 125-годишнината од раѓањето на Михајло Пупин при Пограничката конференција на ССРХ на Војводина;

3) пет членови — Заедницата на југословенските универзитети и високошколски установи.

Член 5

Членовите на Одборот избираат меѓу себе, на својата прва седница, претседател на Одборот.

Член 6

Одборот донесува деловник за својата работа.

Член 7

Заради организирање на прославата на Годината на Михајло Пупин, Одборот утврдува програма на активности и врши други работи во врска со обележувањето на Годината на Михајло Пупин.

Член 8

Одборот може, во соработка со соодветните организации, организации, заедници и здруженија, под условите утврдени со прописите, да издава јубиларни златници, медалјони, сребреници, плакети, значки, приврзци, марки, публикации и други предмети со кои се обележуваат името, ликот, творештвото, пронаоѓаштвото и другите достигнувања на Михајло Пупин како научник, културен творец, патриот и хуманист.

Член 9

Средствата што основните и други организации на здружен труд ги издвојуваат од сопствените деловни средства и од други наменски средства и средствата што ги издвојуваат другите самоуправни организации и заедници, општествено-политичките организации, здруженијата на граѓаните и граѓаните за финансирање на активностите во врска со обележувањето на Годината на Михајло Пупин, се користат за остварување на програмата на активности во врска со обележувањето на Годината на Михајло Пупин.

За намените од став 1 на овој член се користат и средствата што ќе се остварат како приход од јубиларните предмети од член 8 на овој закон што ги издава Одборот по повод обележувањето на Годината на Михајло Пупин.

Член 10

Одборот е должен да поднесе извештој за својата работа до Собранието на СФРЈ, најдоцна до 31 март 1980 година.

Одборот престанува со работа со денот на усвојувањето на извештојот од став 1 на овој член.

Член 11

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист СФРЈ“.

501.

Тргнувајќи од потребата за подоследно и поцелосно остварување на самоуправната социјалистичка општествено-економска содржина на односите на слободната размена на трудот помеѓу работниците во областа на материјалното производство и работниците и другите работни луѓе во други области на трудот и животот и работниците во областа на општествените дејности и унапредување на тие односи на начин што му одговара на единството на општествено-економските односи и на единствените основи на политичкиот систем,

Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, врз основа на член 281 став 1 точка 2, а во врска со чл. 16, 51, 52 и чл. 56 до 59 од Уставот на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 27 јуни 1979 година, донесе

РЕЗОЛУЦИЈА

ЗА СЛОБОДНАТА РАЗМЕНА НА ТРУДОТ ВО ОПШТЕСТВЕНИТЕ ДЕЈНОСТИ

I

ОЦЕНА НА СОСТОЈБАТА

1. Во досегашниот развој на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи во областа на образованието, науката, културата, здравството, социјалната заштита и другите општествени дејности се постигнати значајни резултати во создавањето на неопходни претпоставки за доследна примена на принципот на слободна размена на трудот. Помеѓу материјалното производство, другите области на трудот и општествените дејности постепено се воспоставуваат односи на слободна размена на трудот во кои работниците и другите работни луѓе и граѓаните ги изразуваат, усогласуваат и утврдуваат своите лични и заеднички потреби и интереси и солидарно здружуваат средства за задоволување на тие потреби и интереси. Во сè поголема мера, работниците и другите работни луѓе и граѓаните одлучуваат со лично изјаснување и преку делегации и делегати се спогодуваат и договараат за задоволувањето на своите лични и заеднички потреби и интереси. Се утврдуваат и унапредуваат основите и мерилата на слободната размена на трудот и почна општественото вреднување на резултатите од трудот. Сè повеќе се развива свеста дека работниците и другите работни луѓе во самоуправните спогодби за основите на плановите на своите самоуправни организации и заедници треба да ги изразуваат, усогласуваат и утврдуваат своите лични и заеднички потреби и интереси и врз таа основа да го насочуваат материјалниот и општествениот развој. Во тек се процесите на самоуправната преобразба на општествените дејности и организирањето на основни и други организации на здружен труд, во согласност со потребите и интересите на здружениот труд и развојот на општеството. Со самоуправните спогодби, со други самоуправни општи акти и со закони на републиките и автономните покраини натаму се унапредува општествено-економската содржина на слободната размена на трудот и се создаваат и други претпоставки за нејзиното остварување.

2. Во изградувањето на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи во општествените дејности постојат и определени тешкотии и недостатоци, кои се израз на бавното надминување на остатоците од старите буџетски и фондовски односи во стекнувањето на доходот, бирократско-технократските отпори, недоволното учество на работниците и другите работни луѓе во планирањето на работата и развојот, недограденоста на системот на задоволувањето на личните и заедничките потреби

и интереси, недоволната конкретизација на односите и инструментите на слободната размена на трудот, недоволната ангажираност на општествено-политичките организации, како и почетните искуства во решавањето на сложените проблеми што настануваат во спроведувањето на уставните решенија во оваа област.

Во здружувањето на средствата за заеднички потреби сè уште постои автоматизам на издвојување на средствата преку придонеси и „финансирање“ на постојните институции, независно од трудот и резултатите од трудот, доходот и производноста на трудот. Заедничките потреби во повеќето случаи не се утврдуваат како составен дел на плановите на учесниците во слободната размена на трудот и не се засноваат врз вистинските потреби и материјалните можности на стопанството, на работниците и другите работни луѓе. Заострена е противречноста помеѓу реалните материјални можности и сè поголемите потреби и права, што во практиката се утврдуваат со прописи, независно од тие можности. Сè уште има појави на централизација на средствата во самоуправните интересни заедници формирани за пошироки подрачја и нивно прелевање во самоуправните интересни заедници, формирани за потесни подрачја. Различни се природите при дефинирањето на положбата и улогата на основните заедници и на единиците на самоуправните интересни заедници. Во остварувањето на делегатскиот систем во самоуправните интересни заедници е пројавена недоволна поврзаност на делегатите во собранијата на тие заедници со делегациите што ги делегираат односно на тие делегации со сопствената самоуправна основа. Одлучувањето во собранијата на самоуправните интересни заедници сè уште нема карактер на самоуправно спогодување, зашто работниците во основните организации на здружен труд и другите работни луѓе и граѓаните во месните заедници не одлучуваат во доволна мера за задоволувањето на своите лични и заеднички потреби и интереси. Во такви услови сè уште е силно влијанието на извршните органи и стручните служби на самоуправните интересни заедници и на извршните и управните органи на собранијата на општествено-политичките заедници.

3. Остварените резултати, и покрај тешкотиите и недостатоците, се основа за натамошен развој на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи врз основите на слободната размена на трудот.

II

САМОУПРАВНО ДОХОДОВНО ПОВРЗУВАЊЕ СО СЛОБОДНА РАЗМЕНА НА ТРУДОТ НА МАТЕРИЈАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО И ДРУГИТЕ ОБЛАСТИ НА РАБОТА СО ОПШТЕСТВЕНИТЕ ДЕЈНОСТИ ВО СИСТЕМОТ НА САМОУПРАВНИОТ ЗДРУЖЕН ТРУД

Остварувањето на уставната положба на работникот по основ на правото на работа со општествени средства да уградува со својот труд, условите и резултатите од својот труд и во областа на задоволувањето на своите образовни, научни, културни, здравствени, социјални и други лични и заеднички потреби и интереси е суштина на слободната размена на трудот и самоуправното интересно организирање.

Слободната размена на трудот треба да се развива како општествено-економски однос и составен дел на вкупните самоуправни доходни односи и како израз на класните интереси во ослободувањето на трудот врз основите на социјалистичкото самоуправување. Односите во слободната размена на трудот се воспоставуваат и развиваат во условите на дејствување на економските законитости на социјалистичкото стокано производство и врз само-

управната основа на општествено утврдените услови за стекнување на доходот.

Општествениот карактер на трудот и доходот и социјалистичкото самсупраување определуваат општествено-економските односи во слободната размена на трудот да се воспоставуваат и развиваат врз основите на самоуправното и рамноправно одлучување, неутуѓијата на доходот од неговите создавачи, слободното и непосредно здружување на трудот и средствата, заедничкото планирање, распределбата спрема трудот, социјалистичката солидарност и заемност, еквивалентноста во размената и остварувањето на посебните општествени интереси. Врз тие основи се обезбедува остварување на еднаква општествено-економска положба на работниците во општествените дејности со положбата на работниците во материјалното производство, како и развој на социјалистичките самсуправни односи во тие дејности и нивно самоуправно доходовно поврзување во системот на самоуправниот здружен труд.

Слободна размена на трудот треба да се остварува не само во односите помеѓу работниците во основните организации на здружен труд од материјалното производство и општествените дејности туку и помеѓу работниците во основните организации на здружен труд од различни општествени дејности.

Воспоставувањето и развојот на слободната размена на трудот бара доследно да се развиваат основната организација на здружен труд и месната заедница, како основни самоуправни заедници на трудот и животот, преку кои работниците, работните луѓе и граѓаните овладуваат со целокупниот систем на задоволувањето на своите лични и заеднички потреби и интереси.

Од основната организација на здружен труд и месната заедница извираат односите на слободната размена на трудот. Во нив работниците односно другите работни луѓе и граѓаните, како корисници и даватели на услуги, во сите форми на самоуправното здружување на трудот и средствата и во сите односи на самоуправното интересно организирање, ги определуваат своите лични и заеднички потреби и интереси и одлучуваат за здружувањето на трудот и средствата, како и за извршувањето на работата и за развојот на општествените дејности во согласност со тие потреби и интереси.

При одлучувањето, работниците во основната организација на здружен труд и другите работни луѓе и граѓаните во месната заедница, како корисници и даватели на услуги, односите на меѓусебна поврзаност, зависност, одговорност и солидарност треба да ги согледуваат своите лични и заеднички потреби и интереси, во целост на односите на општествената репродукција; и тоа не само среднорочно туку и долгорочно. Тие потреби и интереси тие ги изразуваат и меѓусебно спогодбено ги усогласуваат и утврдуваат и во односите што настануваат со здружувањето на трудот и средствата во работните организации, во сложените организации на здружен труд и во другите форми на здружувањето на трудот и средствата.

Од посебно значење за остварувањето на слободната размена на трудот е интензивирањето на започнатите процеси на преобразба на општествените дејности, доследното самоуправно организирање на работниците во основни организации на здружен труд и конституирањето на работни организации и сложени организации на здружен труд, како и самоуправното организирање на другите корисници на услуги. На овој план е неопходно ангажирање на сите субјективни сили на општеството заради поттикнување на самоуправното организирање со цел да се обезбеди што порационална организација на вкупниот општествен труд, функционално поврзување, поделба и специјализација на трудот, поврзување на трудот од сродните дејности, поделосно и поефикасно задоволување на потребите и, по тој основ,

остварување на побрз општествено-економски и социјален развој.

Општествено-политичките и други општествени организации, собранијата на општествено-политичките заедници, науката и другите организирани носители на општествената свест имаат значајна улога во остварувањето на овие процеси. Тие треба да поттикнуваат задоволувањето на личните и заедничките потреби и интереси не се ограничи на потребите што само се изразуваат во основната организација на здружен труд и месната заедница, туку да дејствуваат така што работниците во основната организација и другите работни луѓе и граѓаните во месната заедница, во општината и во други општествено-политички заедници да ги согледуваат перспективите на општествениот развој, на организирањето и поврзувањето во задоволувањето на заедничките потреби и интереси во пошироки рамки.

1. Стекнување доход со слободна размена на трудот

Од општествениот карактер на трудот и доходот и другите основи на самоуправниот здружен труд произлегува потребата од натамошно унапредување на општествено-економските односи помеѓу работниците во областа на материјалното производство и во други области на трудот и работниците во областа на општествените дејности во заедничкото остварување, стекнување и распоредување на доходот, како основа и извор на слободната размена на трудот.

Работниците во основната организација на здружен труд и работните луѓе и граѓаните во месната заедница, како корисници и даватели на услуги, треба да утврдуваат кои видови заеднички потреби, во колкав обем и со каков квалитет, ќе ги задоволуваат со слободна размена на трудот во односите на непосредно здружување на трудот и средствата и во рамките и преку самоуправните интересни заедници, зависно од конкретните потреби и интереси, услови и можности за нивно задоволување.

Во тој поглед е неопходно конкретно да се утврдат во секоја општествена дејност заедничките потреби на општеството и заедничките или поединечните потреби на организацијата на здружен труд. Утврдувањето на тие потреби е услов за надминување на неразвиеноста на односите во стекнувањето доход со слободна размена на трудот во односите на непосредно здружување на трудот и средствата.

Сите односи на субјектите во слободната размена на трудот се воспоставуваат и развиваат како слободни непосредни и рамноправни односи на самоуправно здружување на трудот и средствата и стекнување доход по тој основ. Разлика помеѓу одделни форми постојат само во поглед на специфичните механизми на стекнувањето доход и усогласувањето на меѓусебните односи.

Слободна размена на трудот во односите на непосредно здружување на трудот и средствата и во рамките и преку самоуправните интересни заедници остваруваат:

— како корисници на услуги — работниците организирани во основна организација на здружен труд, во работна организација без основни организации на здружен труд во својот состав односно во работни заедници; работните луѓе во трајни или привремени работни заедници во кои самостојно во вид на занимање вршат професионална дејност и работните луѓе кои со личен труд самостојно, во вид на занимање ја вршат таа дејност; здружените земјоделци, занаетчи и други работни луѓе во земјоделските и други задруги, односно други форми на здружување и индивидуалните земјоделци, занаетчи и други работни луѓе кои со личен труд вршат дејност

со средства во сопственост на граѓани; работните луѓе и граѓаните во месните заедници;

— како даватели на услуги — работниците организирани во основна организација на здружен труд, односно во работна организација без основни организации на здружен труд во својот состав во областа на општествените дејности; и работните луѓе кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат научна, книжевна, ликовна, музичка, театарска, филмска или друга уметничка или културна дејност односно нивните трајни или привремени работни заедници.

Со самоуправната спогодба за основање на самоуправната интересна заедница, или со друга самоуправна спогодба, корисниците и давателите на услуги треба да ја прецизираат и положбата на другите учесници (хуманитарните и други општествени организации, здруженијата на граѓани, родители и др.) и на непосредните корисници (учесниците, студентите, осигурените лица кои не се во работен однос) во уредувањето на определени прашања и остварувањето на самоуправните права во односите на слободна размена на трудот.

Стекнувањето на доход со слободна размена на трудот не ја исклучува можноста и за стекнување доход со продажба на производи и услуги на пазарот, зависно од специфичноста на одделни области, гранки и групации на општествените дејности. Основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности стекнуваат доход по овој основ во согласност со политиката на задоволување на потребите во соодветни дејности. Општественото овладување со законитостите на пазарот треба да се остварува при одлучувањето за програмите за работа и политиката на развојот, со самоуправно спогодување на давателите и корисниците на услуги, како и со натамошно афирмирање на различни форми на општественото влијание во органите на управувањето на тие организации.

1.1. Слободна размена на трудот во односите на непосредно здружување на трудот и средствата

Во односите на непосредно здружување на трудот и средствата треба, по правило, да се задоволуваат сите заеднички или поединечни потреби на организациите на здружен труд, како и оние заеднички потреби на општеството кои што зависно од карактерот и специфичноста на трудот во одделни дејности и од остварувањето на посебните општествени интереси, можат да се задоволуваат во тие односи.

Со самоуправна спогодба корисниците и давателите на услуги утврдуваат кои видови заеднички или поединечни потреби на организациите на здружен труд и во колкав обем можат да се задоволуваат во рамките и преку самоуправната интересна заедница односно кои заеднички потреби на општеството и во колкав обем можат да се задоволуваат во односите на непосредно здружување на трудот и средствата. Остварувањето на тие потреби во односите на непосредно здружување на трудот и средствата не може да го доведе во прашање остварувањето на самоуправно утврдениот обем на солидарноста и заемноста во задоволувањето на заедничките потреби на општеството во самоуправната интересна заедница.

Во онаа мера во која заедничките потреби на општеството се задоволуваат во односите на непосредно здружување на трудот и средствата, корисниците и давателите на услуги во самоуправна интересна заедница спогодбено можат да ги наамалат обврските за солидарно задоволување на тие потреби во самоуправните интересни заедници.

Слободна размена на трудот во односите на непосредно здружување на трудот и средствата треба да се воспоставува и развива со самоуправни спогодби така што врз основите на доходните односи да се обезбедуваат обострано прифатливи, долгорочни и стабилни односи на здружување на трудот и средствата, рамноправност во одлучувањето во согласност со заедничките интереси, планско утврдување и усогласување на трудот и развојот, како и основи и мерила за вреднување на резултатите од трудот. Врз тие основи побрзо ќе се надминуваат краткорочноста, нестабилноста и други негативни последици од воспоставените купопродажни односи во таа област.

Слободна размена на трудот во односите на непосредно здружување на трудот и средствата можат, по правило, да остваруваат одделни заинтересирани основни организации на здружен труд, месните заедници односно други самоуправни организации и заедници, како и две или повеќе од нив заеднички врз основа на самоуправна спогодба со една или повеќе основни организации на здружен труд во областа на општествените дејности.

Работниците во основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности стекнуваат доход во овие односи според придонесот што со својот труд и резултатите од трудот го даваат кон зголемувањето на доходот на основните организации на здружен труд за кои вршат определени услуги, како и според придонесот што го даваат за задоволување на другите заеднички потреби на корисниците на услуги. Овие односи се воспоставуваат и остваруваат со самоуправно спогодување врз потрајни основи, и тоа врз основа на обврските од основите на планот на основната организација на здружен труд односно од самоуправната спогодба за основите на планот на самоуправната интересна заедница. Во рамките на долгорочната соработка можат со договори да се регулираат прашањата на краткорочната соработка и други прашања на остварувањето на самоуправната спогодба.

Слободна размена на трудот во односите на непосредно здружување на трудот и средствата може да се остварува според местото на работа и живот на работниците и другите работни луѓе на различни начини, а особено:

- врз основа на самоуправна спогодба на корисниците и давателите на услуги, без нивно здружување или поврзување во работни организации или во други самоуправни организации и заедници;

- во работните организации односно сложените организации на здружен труд, деловните заедници, заедниците на здружен труд за меѓусебна планска и деловна соработка и во други форми на здружување на трудот и средствата, во кои се здружени односно поврзани организациите на здружен труд во областа на општествените дејности и организациите на здружен труд во областа на материјалното производство или други самоуправни организации;

- во основните заедници или во единиците што се основаат во самоуправната интересна заедница здруженија во заедница на здружениот труд за меѓусебна планска и деловна соработка, заради задоволување на определени заеднички потреби.

Основната организација на здружен труд во областа на општествените дејности, која е во состав на работна организација во областа на материјалното производство или трајно е здружена или поврзана во други форми на здружувањето на трудот и средствата може, и вон од организацијата односно заедницата во чиј состав е, да врши услуги и да влегува во односи на слободна размена на трудот непосредно или во рамките на самоуправната интересна заедница, под условие и на начинот определен со самоуправната спогодба за здружување во работна организација или сложена организација на здружен труд и со самоуправната спогодба за ос-

новање на самоуправни интересна заедница. Во вакви односи основната организација на здружен труд не може да стекнува доход по два или повеќе основи за иста услуга и дејност.

Кога задоволувањето на заедничките потреби на општеството се врши во овие односи, давателите на услуги треба да ги известуваат сите корисници на услуги, во рамките на самоуправната интересна заедница во која се здружени, за видовите, обемот и квалитетот на потребите и средствата за нивно задоволување.

Воспоставувањето на слободна размена на трудот во односите на непосредно здружување на трудот и средствата подразбира и стекнување доход по основ на учество во заеднички остварениот приход, и тоа по основ на учество во заедничкиот приход, односно во заедничкиот доход.

Остварувањето на оваа форма на слободна размена на трудот не може да се ограничува со инструменти вон од основната организација на здружен труд. Во таа смисла, со самоуправно спогодување и во билансот на заедничките потреби и средствата како составен дел на договорот за основите на планот на општествено-политичката заедница треба да се искажат одвоено заедничките или поединечните потреби на организациите на здружен труд и средствата за нивно задоволување, од заедничките потреби на општеството и средствата за тие потреби.

Основните и други организации на здружен труд во областа на општествените дејности во состав на работна организација односно сложена организација на здружен труд во областа на материјалното производство, се здружуваат како даватели на услуги и во соодветни самоуправни интересни заедници заради задоволување на заедничките потреби на општеството и остварување на посебните општествени интереси.

12. Слободна размена на трудот во рамките и преку самоуправната интересна заедница

Во односите на слободна размена на трудот во рамките и преку самоуправната интересна заедница се задоволуваат заедничките потреби на општеството врз принципот на социјалистичка солидарност и заемност на работниците и работните луѓе во дејностите на образованието, науката, културата, здравството и социјалната заштита и во другите општествени дејности што се од посебен општествен интерес.

Со самоуправната спогодба треба да се прецизира дека слободна размена на трудот „во рамките“ на самоуправната интересна заедница се остварува со здружување на трудот и средствата на корисниците и давателите на услуги во рамките за кои таа е основана, а дека „преку“ самоуправната интересна заедница се остварува во случаи кога давателите им вршат услуги на корисници од други самоуправни интересни заедници.

Принципот на социјалистичка солидарност и заемност во задоволувањето на заедничките потреби на општеството, како составен дел на општествено-економските односи и израз на општествената свест и на општествениот карактер на трудот и доходот, треба да се развива како реална потреба на економскиот, социјалниот и општествениот развој. Во таа смисла треба да се надминуваат сфаќањата и практиката за солидарноста како социјала, товар и наметната обврска.

Доследната примена на овој принцип палага работниците во основната организација на здружен труд и другите работни луѓе и граѓаните во месната заедница, даватели и корисници на услуги во секоја општествена дејност со самоуправно спогодување

во самоуправната интересна заедница да ги утврдуваат видовите на заедничките потреби, мерилата, стандардите и нивоата на солидарно задоволување на тие потреби. При тоа тие треба да тргнуваат од специфичноста на дејностите и карактерот на одделни потреби, како и од согледувањето на вистинските потреби и материјалните можности на корисниците и од кадровските, организационо-техничките и другите можности на давателите на услуги. Корисниците и давателите на услуги треба да го имаат предвид и посебниот општествен интерес и другите елементи неопходни за согледување на можноста за солидарно задоволување на определени заеднички потреби, не само во рамките на својата самоуправни интересна заедница, туку и на поширок план.

При тоа не се исклучува можноста со закон односно врз законот заснована одлука на собранието на општествено-политичка заедница, да може да се уреди задоволувањето на одделни видови заеднички потреби, мерила, стандарди и нивоа за нивното солидарно задоволување.

Мерилата за утврдување на обемот на средствата за солидарно задоволување на заедничките потреби според утврдените стандарди ги определуваат корисниците и давателите на услуги во согласност со обврските од самоуправни спогодби, за основане на самоуправни интересни заедници, од самоуправни спогодби за основите на плановите на самоуправни интересни заедници и со обврските од другите самоуправни спогодби со кои се конкретизираат тие.

При изнаоѓањето на конкретни решенија за примена на принципот на социјалистичката солидарност и заемност треба да се обезбеди таа да го поттикне побрзот развој и општествено и економски рационално користење на средствата што се здружуваат за задоволување на заеднички потреби.

1.2.1. Самоуправно спогодување

Развојот на самоуправни доходни односи помеѓу корисниците и давателите на услуги во самоуправни интересни заедници претпоставува развој и афирмација на тие заедници како форма на самоуправно здружување на трудот и средствата и како место на рамноправно и заедничко спогодување за прашањата на трудот и развојот на општествените дејности врз основа на заедничките потреби и интереси, место каде што спогодбено се утврдува политиката на развојот и унапредувањето на тие дејности во согласност со општите општествени интереси.

Самоуправното спогодување е основен облик на уредување, усогласување и остварување на односите во слободната размена на трудот, со кој се обезбедува во полна мера и рамноправно да се изразат вистинските интереси и потреби на корисниците и давателите на услуги и да се надминат постојните слабости и тешкотии при самоуправното одлучување во самоуправната интересна заедница.

Меѓусебните права, обврски и одговорности во поглед на здружувањето на трудот и средства, корисниците и давателите на услуги треба јасно и конкретно да ги уредат со самоуправната спогодба за основање на самоуправни интересна заедница со нејзиниот статут и со другите самоуправни општи акти. Во тие односи мораат да се уважуваат и посебните општествени интереси.

Кога самоуправната интересна заедница е основана со закон односно со одлука на собранието на општествено-политичката заедница заснована врз закон, неопходно е корисниците и давателите на услуги да склучат самоуправни спогодба за меѓусебните односи во таа заедница. Таа спогодба мора да

ги содржи основните елементи на самоуправната спогодба за основање на самоуправна интересна заедница.

За развојот на доходовните односи, посебно е значајно корисниците и давателите на услуги во самоуправната спогодба за основите на среднорочниот план на самоуправната интересна заедница да утврдат што поконкретни заеднички основи и мерила за стекнување доход со слободна размена на трудот. Заради тоа е неопходно да се прецизираат видовите, обемот и квалитетот на услугите, контролата на квалитетот на услугите, основите и мерилата на самоуправно договорениот надомест за вршење на дејноста односно за извршените услуги (цена на услугата), како и средствата за проширување и унапредување на материјалната основа на трудот на основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности.

Со оваа спогодба треба да се утврдат и инструментите на годишното остварување на планот, можноста за измени и дополненија и за валоризација на вредноста на услугите содржани во програмите на услугите поради пораст на цените предизвикани од позначајните промени во условите на стопанисувањето на основните организации на здружен труд на давателите и на корисниците на услуги.

За склучување на самоуправни спогодби за основање на самоуправни интересни заедници и самоуправни спогодби за основите на плановите на тие заедници, корисниците и давателите на услуги одлучуваат врз основа на лично изјаснување на работниците во основните организации на здружен труд и на работните луѓе и граѓаните во месните заедници и другите самоуправни организации и заедници.

1.2.2. Самоуправно интересно организирање

Развојот на доходовните односи врз основите на слободната размена на трудот претпоставува изграднување на различни облици на самоуправно интересно организирање.

Зависно од специфичностите на одделни општествени дејности и од конкретните потреби и интереси, облиците на самоуправното интересно организирање треба да се развиваат така што тие да се основаат што поблиску до основните облици на организирање на работниците во основната организација на здружен труд и на работните луѓе и граѓаните во месната заедница, заради што непосредно остварување на самоуправните права во задоволувањето на заедничките потреби на општеството. Во сите облици на самоуправно интересно организирање, врз основа на самоуправно спогодување на корисниците и давателите на услуги, се усогласуваат интересите и потребите, се здружуваат труд и средства, се остварува слободна размена на трудот и врз таа основа се развиваат самоуправните доходовни односи.

Односите помеѓу исти или различни облици на самоуправно интересно организирање треба да се засноваат врз рамноправноста. Помеѓу самоуправната интересна заедница и другите облици на интересно организирање, како и помеѓу нив меѓусебно не е можно да се воспоставуваат и развиваат односи на стекнување и распоредување на доходот. Согласно со тоа, самоуправното интересно организирање не може да се изведува на ист начин на кој се организира здружениот труд, ниту основната заедница ниту кој и да е друг облик можат да се прогласуваат за појдовен облик на организирање.

Тежиштето на општествената активност е неопходно да се насочи кон развивање на облиците на самоуправно интересно организирање во општината. Зависно од специфичностите на одделни општествени дејности, од потребите и интересите, од ни-

воата и начините на нивното задоволување, самоуправната интересна заедница треба, по правило, да се формира во општината, за да може во нејзините рамки врз основите на слободна размена на трудот да се обезбеди самоуправно изразување и усогласување на интересите и потребите, остварување на договорениот степен на солидарност и заемност и на посебни општествени интереси. Во нејзините рамки работниците и другите работни луѓе и граѓаните го задоволуваат, по правило, најголемиот дел од своите лични и заеднички потреби и интереси.

Во општина може да се основа самоуправна интересна заедница за една или повеќе сродни области на општествените дејности, и тоа заради задоволување на определени заеднички потреби и интереси, како и рамноправно одлучување на собранието на самоуправната интересна заедница со соодветните собори на собранието на општината.

Ако во општината не постои можност за основање на самоуправна интересна заедница за определена област на општествените дејности, неопходно е во неа да постои некој од облиците на самоуправно интересно организирање.

Во самоуправната интересна заедница, давателите и корисниците на услуги можат да формираат основни заедници или единици на самоуправните интересни заедници на начинот и под условите утврдени со самоуправната спогодба за основање на самоуправна интересна заедница и со нејзиниот статут. Треба да се афирмираат основните заедници и единиците на самоуправните интересни заедници на подрачје потесно од општина, во рамките на една или на повеќе соседни месни заедници, особено врз функционален принцип. Тоа не ја исклучува можноста за формирање на основни заедници и единици врз функционален принцип и на подрачје пошироко од општина, зависно од специфичноста на одделни дејности и од нивото на кое е организирана самоуправната интересна заедница. Треба побрзо да се надминува формализмот во нивното организирање, затворањето во потесни рамки, доделувањето средства од страна на самоуправните интересни заедници, како и нивното сведување исклучиво на советодавни тела.

Со основањето на основни заедници односно единици околу една или повеќе основни организации на здружен труд во областа на општествените дејности и на материјалното производство, односно околу соодветните програми, треба да се надминува претежната промена на територијалниот принцип при нивното организирање. Со формирањето на овие облици на самоуправно интересно организирање на подрачјето на една или на повеќе месни заедници или во пошироки рамки се овозможува воспоставување на односи на слободна размена на трудот врз основа на самоуправното здружување на трудот и средствата помеѓу работните луѓе и граѓаните во месната заедница и работниците во основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности. Воспоставувањето на односот на слободна размена на трудот во рамките на единиците односно на основните заедници на самоуправната интересна заедница, посебно е значајно не само за задоволувањето на определени заеднички потреби, туку и за остварувањето на определени самоуправни права и интереси на корисниците на услуги.

Корисниците и давателите на услуги, во согласност со самоуправната спогодба за основање на самоуправна интересна заедница, во своите самоуправни општи акти односно во статутот на месната заедница треба да ја прецизираат положбата на овие облици, условите за нивно основање, потребите што се задоволуваат во тие облици, изворите на средствата и остварувањето на слободната размена на трудот.

Со самоуправните спогодби треба конкретно да се разработат облиците на соработката помеѓу самоуправните интересни заедници во иста дејност и помеѓу сродни дејности во поглед на остварувањето слободна размена на трудот, заради што поцелосно задоволување на заедничките потреби и остварување на принципот на социјалистичка солидарност и заемност во нивното задоволување и на другите цели заради кои се основани.

Поширокото поврзување на самоуправните интересни заедници во рамките на републиката односно на автономната покраина, во сојузи и други здруженија е условено од потребата за остварување на поширока солидарност, уедначување на условите за работа, договарање за политиката на развојот, како и за остварување на другите заеднички потреби и интереси.

Работниците и другите работни луѓе организирани во самоуправните интересни заедници во републиките и автономните покраини, зависно од спогодбено утврдените заеднички интереси, на ниво на федерацијата можат да основаат сојузи и други здруженија на самоуправните интересни заедници, како и да воспоставуваат други облици на меѓусебна соработка.

1.2.3. Остварување на самоуправувањето во односите на слободната размена на трудот

Работниците во основната организација на здружен труд и работните луѓе и граѓаните во месната заедница одлучуваат со лично изјаснување за задоволување на своите лични и заеднички потреби и интереси и за здружување на трудот и средствата за нивното задоволување во сите односи на слободната размена на трудот.

Корисниците и давателите на услуги преку делегациите и делегатите во собранијата на самоуправните интересни заедници самоуправно ги усогласуваат заедничките потреби и интереси, меѓусебно и со материјалните и другите можности за нивно остварување, и се спогодуваат за вршењето на дејностите, во согласност со заедничките интереси и посебните општествени интереси, за политиката на развојот и унапредувањето на дејностите, за годишните обврски од самоуправните спогодби за основите на планот на самоуправната интересна заедница и за остварувањето на други заеднички потреби и интереси.

Во врска со тоа е неопходно да се обезбеди работниците во основната организација на здружен труд и работните луѓе и граѓаните во месната заедница, по правило, истовремено и еднаш годишно да одлучуваат за своите вкупни лични и заеднички потреби и интереси и за материјалните можности на основните организации на здружен труд односно на другите самоуправни организации и заедници за задоволување на тие потреби и интереси во наредната година. Расправата за тоа и донесување на одлуката треба да се изврши до крајот на тековната година.

При тоа е потребно тие во целост да го согледаат остварувањето на обврските од самоуправните спогодби за основите на среднорочните планови на своите самоуправни организации и заедници во изминатата односно во тековната година, како и да ги согледаат годишните обврски за задоволување на личните и заедничките потреби утврдени со самоуправните спогодби, како и обврските во поглед на здружувањето на средствата за нивно остварување.

Остварувањето на самоуправувањето во односите на слободна размена на трудот во самоуправните интересни заедници претставува, според сво-

јата суштина, процес на самоуправно спогодување на корисниците и давателите на услуги во рамките на делегатскиот систем.

Треба да се афирмира работата на собранијата на самоуправните интересни заедници во двата собора, нивната рамноправност во одлучувањето за сите прашања од надлежноста на собранието и тоа врз принципот на усогласување на ставовите во секој собор.

Рамноправното одлучување на корисниците и давателите на услуги треба да се обезбеди и во случај кога не постојат услови за организирање на собрание на самоуправна интересна заедница со два собора, и тоа со усогласување на ставовите на корисниците во собранието на самоуправната интересна заедница, основана само од корисниците, со ставовите на давателите на услуги во собранието на друга самоуправна интересна заедница во која корисниците ги задоволуваат своите заеднички потреби.

Во рамките на конференциите и на други облици на поврзување и соработка на делегациите и делегатите на давателите и корисниците на услуги се остварува најпрво усогласување на заедничките потреби, а потоа нивно меѓусебно рамноправно спогодување во собранијата за тие потреби.

Во собранијата на самоуправните интересни заедници не може да се одлучува за делот од доходот на основната организација на здружен труд за задоволување на заедничките потреби во односите на слободната размена на трудот и другите неотуѓиви права на работниците за кои тие одлучуваат со лично изјаснување.

Одлуките во собранието на самоуправната интересна заедница можат да се донесуваат со гласање по исклучок, и тоа кога собранието на самоуправната интересна заедница одлучува во функцијата на рамноправност на соборот со соборот на здружениот труд односно со друг надлежен собор во собранието на општествено-политичката заедница, како и за организационите или некои други прашања утврдени со статутот на самоуправната интересна заедница.

Самоуправното спогодување во самоуправните интересни заедници треба да се заснова врз соодветните навремени, објективни, целосни и јасни информации за личните и заедничките потреби и за интересите на работниците и на другите работни луѓе и за можностите за нивно задоволување. Делегациите и делегатите на давателите и корисниците на услуги треба доследно да ги застапуваат и усогласуваат интересите и ставовите на работниците и на други работни луѓе. Делегатите во собранијата на самоуправните интересни заедници треба навремено и целосно да ги известуваат делегациите, работниците и другите работни луѓе за сите значајни прашања за кои се спогодуваат во тие собранија.

Потребно е почесто да се користи можноста за непосредно спогодување на делегациите на корисниците и давателите на услуги за задоволување на личните и заеднички потреби и без спогодување во собранието на самоуправната интересна заедница.

Конференцијата на делегациите и другите облици на поврзување и соработка на делегациите на корисниците и давателите на услуги треба да се афирмира како значаен самоуправен облик на изразување и усогласување на интересите и потребите на работниците и на работните луѓе во работните организации и сложените организации на здружен труд и во месните заедници.

Работата на извршните органи и на заедничките работни тела на собранието на самоуправната интересна заедница и на посебните работни тела на соборите (орбори, комисији итн.) мора да биде во не-

посредна функција на остварувањето на слободната размена на трудот во рамките на делегатскиот систем.

Со статутот на самоуправната интересна заедница и со самоуправните општи акти на работната заедница треба, во согласност со самоуправната спогодба за основање на самоуправна интересна заедница, поблиску да се прецизираат правата, обврските и одговорностите на работниците во работната заедница што врши работи за самоуправната интересна заедница.

Работите на анализа, планирање и другите стручни работи за потребите на самоуправните интересни заедници треба првенствено да ги вршат соодветните стручни организации и институции. Тие организации и институции треба да бидат носители на иницијативи и на давање алтернативни предлози за сите значајни прашања, како и да ги даваат сите податоци и факти неопходни за спогодувањето во самоуправната интересна заедница.

Со самоуправните општи акти на основните организации на здружен труд на корисниците и на давателите на услуги е потребно да се утврди обврската на нивните работни заедници да им даваат стручна и друга помош на нивните делегации и делегати во собранијата на самоуправните интересни заедници.

Во подготвувањето на извештаи и информации, нацрти на општите акти и други материјали за собранието на општествено-политичката заедница и неговиот извршен орган за прашањата за кои собранијата на самоуправните интересни заедници одлучуваат рамноправно со соодветните собори на собранието на општествено-политичката заедница, органите на управата на општествено-политичките заедници се должни да соработуваат со работните заедници во самоуправните интересни заедници, како и да вршат други работи од заеднички интерес.

Работната заедница во самоуправната интересна заедница мора да биде рационално организирана и оспособена за ефикасно и квалитетно вршење на задачите и работите, што ѝ се доверени. Заради порационално работење и заштеда на средствата треба да се стремиме кон тоа една работна заедница да врши задачи и работи за повеќе самоуправни интересни заедници во сродни дејности. Со формирање на посебни или со создавање на заеднички работни заедници треба да се спречи стихийното ширење на административно-стручниот апарат и нерационалното трошење на средства.

2. Основни и мерила на слободната размена на трудот

Самоуправното утврдување на основите и мерилата на слободната размена на трудот треба да овозможи трудот и резултатите од трудот на работниците во основната организација на здружен труд во областа на општествените дејности објективно да се вреднуваат и доходот и развојот на нивната основна организација на здружен труд да се доведат во зависност од придонесот кон создавање нова вредност, кон зголемување на производноста на општествениот труд и кон развојот на општеството.

При задоволувањето на заедничките или поединечните потреби на организациите на здружен труд треба со самоуправна спогодба да се утврдат основите и мерилата на придонесот на основните организации на здружен труд — даватели на услуги да ја зголемуваат производноста на трудот и кон друго унапредување на производството и работењето и по тој основ кон зголемување на доходот на основните организации на здружен труд — корисници на услуги.

За таа цел, со самоуправни спогодби треба што поконкретно, со уважување на специфичностите на одделни општествени дејности, да се разработат постапките и инструментите за изразување, усогласување и утврдување на вистинските заеднички потреби и интереси, како и да се утврдат мерилата, нормативите и стандардите на тековниот и минатиот труд (кадри, опрема, материјални трошоци и сл.), индикаторите на квалитетот на услугите и на придонесот на основната организација на здружен труд во областа на општествените дејности за создавање нова вредност, за зголемување на производноста на општествениот труд и за развој на општеството.

2.1. Општествено планирање на задоволувањето на заедничките потреби

Општественото планирање на задоволувањето на заедничките потреби треба да се развива како составен дел од планирањето на основната организација на здружен труд, месната заедница, самоуправната интересна заедница и другите самоуправни организации и заедници и општествено-политичките заедници.

Работниците и другите работни луѓе и граѓаните во тие планови треба да ги изразуваат, усогласуваат и утврдуваат своите заеднички потреби и врз таа основа да обезбедуваат усогласување на односите во целината на општествената репродукција и да го насочуваат материјалниот и општествениот развој.

Појдовни основи и основни акти за утврдување на сите елементи за задоволување на заедничките потреби и интереси во сите односи на слободната размена на трудот треба да бидат основите на планот на основната организација на здружен труд и самоуправната спогодба за основите на планот на месната заедница.

При согледувањето на развојните можности, со цел да се утврдат основите на планот, потребно е корисниците на услуги да ги изразуваат своите лични и заеднички потреби и интереси во одделни општествени дејности, во согласност со материјалните можности. Врз таа основа тие треба што поопределно да ги дефинираат своите барања за видот, обемот и квалитетот на услугите, како и за начинот на нивното остварување, имајќи ги предвид како потребите што се непосредно во функција на зголемувањето на производноста на трудот и на другото унапредување на производството во основните организации на здружен труд, така и заедничките потреби на општеството. Потребно е, исто така, претходно да се определи кои потреби можат да се остваруваат во односите на непосредното здружување на трудот и средствата, а кои во рамките или преку самоуправните интересни заедници.

Потребно е со плановите на основните организации на здружен труд во областа на материјалното производство да се опфаќаат заедничките потреби како составен дел од потребите на работата и развојот, како и да се надмине планирањето на развојот на општествените дејности исклучиво од становиштето на обезбедување на средства. При тоа, во согласност со целите на општествено-економскиот развој треба, истовремено, да се планира остварувањето на целите на развојот на општествените дејности.

Истовремено со поставувањето на вакви барања на корисниците на услуги, давателите на услуги треба да ги изразат своите постојни организациони, материјално-технички, кадровски и други можности и условите под кои би можеле да ги задоволат барањата од корисниците на услуги.

Во постапката на подготовка на плановите, потребно е корисниците и давателите на услуги директно да соработуваат и меѓусебно да се информираат заради што поцелосно согледување на суштето

ствените факти што се однесуваат на обемот, содржината, начинот и условите за задоволување на заедничките потреби, како и на можностите на општествените дејности во тој поглед. Во таа соработка давателите на услуги треба да имаат активна улога, заеднички и одговорно со корисниците на услуги да работат врз стручното и квалификувано проценување и согледување на перспективните потреби на развојот на општествените дејности.

Меѓузависноста на задоволувањето на заедничките потреби на работниците и на другите работни луѓе и граѓаните во образованието, науката, културата, здравството и социјалната заштита и потребите од просторно поврзување на развојот на овие дејности (комплексна изградба на станбени населби и др.), бараат планирањето на задоволувањето на заедничките потреби и развојот на општествените дејности да се усогласува помеѓу основните организации на здружен труд, во рамките на месните заедници и помеѓу самоуправните интересни заедници од сродни и различни општествени дејности.

При планирањето на заедничките потреби во месните заедници треба да се согледува и усогласува задоволувањето на тие потреби во единиците и основните заедници на самоуправната интересна заедница.

Претходното согледување на заедничките потреби треба да се врши врз основа на долгорочно согледаните и среднорочно утврдените заеднички цели и интереси на економскиот и социјалниот развој, нивното годишно конкретизирање и утврдување на потребите и средствата. Треба да му се посвети полно внимание на долгорочното планирање на заедничките потреби, како поради специфичноста и природата на работата на општествените дејности, така и поради временското изразување на ефектите на нивниот труд врз зголемувањето на доходот, подигањето на производноста на трудот и развојот на општеството.

Во постапката за претходно согледување на заедничките потреби и можностите за нивно остварување треба да се поаѓа од анализите на задоволувањето на заедничките потреби и развојот во изминатиот период и алтернативните можности за нивниот развој во периодот за кој се донесува планот, врз основа на објективното заемно информирање на сите субјекти на планирањето. За таа цел сите субјекти на општественото информирање се должни да им обезбедат на работниците и на другите работни луѓе и на граѓаните целосни, навремени и квалитетни информации.

При изразувањето на заедничките потреби, работниците и другите работни луѓе и граѓаните треба да тргнуваат од своите непосредни потреби и интереси и од правата утврдени со прописите на републиките и автономните покраини, согледувајќи ги во поврзаноста со интересите и потребите на работните луѓе во другите самоуправни организации и заедници со кои се поврзани во работата, односно во стекнувањето на доходот или во другите видови на планска и деловна соработка. Треба да се води сметка и за потребите и интересите на работниците и на другите работни луѓе и на граѓаните во самоуправните организации и заедници што своите заеднички потреби ги остваруваат во рамките на иста самоуправна интересна заедница, како и за глобалната проекција на развојот на општествените дејности.

Заедничките потреби и средства за нивното задоволување треба да се утврдуваат во сите фази на планирањето врз самоуправни основи, како составен дел од договорот за основи на плановите на општествено-политичките заедници, во кои се истражуваат, усогласуваат и утврдуваат вкупните потреби од услуги на сите општествени дејности и вкупните материјални можности за нивното остварување.

Во сите фази на подготвувањето и донесувањето на плановите со кои се изразуваат, усогласуваат и утврдуваат заедничките потреби и интереси, треба да се користат резултатите од научните и стручните истражувања и други аналитичко-документациони и информативни материјали за условите и можностите за развој на општествените дејности. При тоа, треба да се имаат предвид и предлозите, мислењата и иницијативите на органите одговорни за подготовка на планот на републиката односно на автономната покраина и другите општествено-политички заедници, за да се обезбеди согледување на проекциите на развојот на општествените дејности во целост, во согласност со договорот за основите на планот на општествено-политичката заедница.

Планирањето во општествените дејности треба да се врши истовремено во основните самоуправни организации и заедници и во општествено-политичките заедници за да се оствари поединечниот, заедничкиот и општествениот интерес да се сретнуваат, проникнуваат и меѓусебно да се определуваат. Врз тие основи треба да се остварува концепцијата на истовремено и средбено планирање и да се врши постојано спротивставување на интересите, потребите и целите на развојот со вистинските можности и условите за развој и поцелосно да се изразуваат интересите и потребите, во согласност со развојот на другите области на здружениот труд.

Усогласувањето на заедничките потреби и интереси и можностите за нивното остварување се врши со донесување на основите на планот на основната организација на здружен труд и со склучување на самоуправни спогодби за основите на плановите на месните заедници, самоуправните интересни заедници и другите самоуправни организации и заедници односно со склучување на самоуправна спогодба за основите на заедничкиот план во односите на непосредното здружување на трудот и средствата на корисниците и давателите на услуги, како и со договор за основите на планот на општествено-политичката заедница.

2.2. Самоуправно договорен надомест за вршење на дејности односно за извршени услуги (цена на услугата)

Самоуправно договорениот надомест за вршење на дејностите односно за извршените услуги треба да биде инструмент на општественото вреднување на трудот и резултатите од трудот и на реалниот придонес на основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности кон создавањето на нова вредност во основните организации на здружен труд во областа на материјалното производство, кон зголемувањето на производноста на вкупниот општествен труд и кон развојот на општеството во целост.

Самоуправно договорениот надомест се формира како во односите на непосредното здружување на трудот и средствата, така и во рамките и преку самоуправната интересна заедница. Тој, зависно од природата на дејноста, се утврдува како цена на услугата за вршење на поединечна услуга и како самоуправно договорен надомест за извршување на програма на услугите или за вршењето на дејноста.

Самоуправно договорениот надомест за вршење на дејноста треба да се утврдува само кога, поради природата на дејноста и интересите што се остваруваат со нејзиното вршење, таа дејност не би можела да се вреднува по пат на цени за поединечни услуги односно по пат на надомести за извршување на определена програма на услуги или кога вредноста на нејзиното вршење би била независна од бројот на извршените услуги.

Со самоуправната спогодба корисниците и давателите на услуги, врз основа на претходно формулираните предлози на основните организации на здружен труд на давателите на услуги во собранието на самоуправната интересна заедница, треба конкретно да ја утврдат цената на услугата за работата и резултатите од трудот во давањето на поединечна услуга односно надоместот за извршување на определена програма на услуги или за вршење на определени дејности. Со оваа спогодба треба, зависно од карактерот на потребите, остварувањето на принципот на социјалистичката солидарност и заемност и на посебниот општествен интерес, да се реши прашањето за лично учество на поединечни корисници во цената на конкретна услуга заради остварување на целите во рамките на самоуправно утврдената политика за задоволување на заедничките потреби и интереси.

Самоуправно договорениот надомест, како економска категорија, се формира врз самоуправна основа на општествено утврдени услови за стекнување на доход, уважувајќи го при тоа дејствувањето на економските законитости. Со спогодувањето на корисниците и давателите на услуги во односите на слободната размена на трудот во рамките и преку самоуправните интересни заедници и во односите на непосредно здружување на трудот и средствата се утврдува цената на услугата.

Самоуправно договорениот надомест треба да ги содржи материјалните трошоци според самоуправно утврдените нормативи, средствата за амортизација утврдени со законот односно со самоуправната спогодба и доходот на основната организација на здружен труд во областа на општествените дејности според сите елементи на неговата структура утврдена со законот.

За секоја општествена дејност е потребно да се утврди кој дел од средствата за унапредување и проширување на материјалната основа на трудот во основната организација на здружен труд се обезбедува во рамките на самоуправно договорениот надомест.

За формирањето на самоуправно договорениот надомест неопходно е корисниците и давателите на услуги во секоја дејност, во согласност со нејзините специфичности, спогодбено да ги утврдат конкретните критериуми, стандардите и нормативите на тековниот и минатиот труд, мерилата на другите елементи на цената на услугата; мерилата и показателите на квалитетот на услугите и придонесот на основната организација на здружен труд во областа на општествените дејности кон создавањето на нова вредност, зголемувањето на производноста на вкупниот општествен труд и кон развојот на општеството за да се обезбеди што пообјективно утврдување на обемот, нивото и квалитетот на услугите, планирање на трудот и на развојот во согласност со вистинските потреби и остварување на принципот на распределба според резултатите од трудот.

Со самоуправната спогодба треба, исто така, да се предвиди и начинот на увид и контрола над движењето на материјалните трошоци.

Потребно е побргу да се надминува практиката на формирање на самоуправно договорениот надомест по трошочен принцип и да се оневозможи паушалното надоместување на услугите и „финансирањето“ на постојните институции.

Врз основа на самоуправно утврдените стандарди, нормативи и други критериуми, самоуправно договорениот надомест треба да се утврдува во однапред познат износ, што ќе им овозможи на работниците во основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности, со зголемување на производноста на својот труд, да остварат поголем доход, а со тоа и поголеми лични доходи и поголема заедничка потрошувачка, како и поголема вложувања за проширување и унапредување на материјалната основа на трудот.

Корисниците и давателите на услуги во самоуправните интересни заедници, во рамките на една или повеќе општествено-политички заедници треба со самоуправно спогодување да го репат прашањето на различните цени за исти услуги на различни корисници („двојни цени“) на тој начин што ќе обезбедат усогласување на основите и мерилата за утврдување на цените за тие услуги.

2.3. Самоуправно здружување на труд и средства

Во согласност со движењето на општествениот производ на вкупното стопанство и производноста на вкупниот општествен труд, средствата за задоволување на заедничките потреби на општеството во сите односи на слободната размена на трудот се утврдуваат и здружуваат врз основа на трудот и резултатите од трудот на работниците во основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности според обврските од самоуправните спогодби за основите на плановите на самоуправни интересни заедници и на други самоуправни организации и заедници и на самоуправните спогодби за стекнување на доход со слободната размена на трудот.

Потребно е да се надмине практиката на здружување на средствата по пат на придонеси, што доведува до автоматско и осамостоено формирање на приходи и создавање на „вишоци“ во самоуправните интересни заедници. Треба и практично да се обезбеди самоуправните интересни заедници да бидат место на вистинско спогодување, а не да се јавуваат како посредници во дистрибуцијата на „собраниите“ средства на давателите на услуги и со тие средства да се постапува како со дефинитивно остварен приход на давателите на услуги, независно од извршените задачи и плановите за работа.

Надминувањето на придонесот како парафискален инструмент може да се оствари само со доследен развој на новите општествено-економски односи засновани врз слободната размена на трудот, со примена на самоуправниот систем на планирањето, со утврдување на објективизирани основи и мерила на самоуправно договорениот надомест, како и со здружување на средствата во рамките на самоуправните интересни заедници, во согласност со самоуправно договорените глобални пропорции, резултатите од трудот и движењето на производноста на трудот на доходот.

Во таа смисла е неопходно да се пристапи кон изградба на заеднички основи на самоуправното здружување на трудот и средствата при што треба, врз основа на самоуправно договорен надомест за вршење на дејноста односно за извршена услуга, да се стремиме кон замена на стапките на придонесот со утврдување на височината на вкупните средства потребни за остварување на самоуправно договорената годишна програма за услуги во рамките на самоуправната интересна заедница или во височината утврдена на друг начин врз основа на плановите. Потребно е поангажирано да продолжи работата врз теориска и практична разработка на другите прашања на општествено-економските односи во оваа област.

Наменски средства за задоволување на определени заеднички потреби можат да се обезбедат и со здружување средства на самоуправната организација и заедници, со самопридонес на граѓаните, од средствата за заедничка потрошувачка на работниците, од подароци, од дотации и други со закон утврдени основи.

Општественото вреднување на резултатите од трудот на основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности бара здру-

жувањето на средствата да се усогласува со растезот на производноста на трудот и на доходот, на начин утврден со самоуправната спогодба во согласност со законот. Цената на услугата треба да се коригира во случаи на посустествени промени на условите за вршење на работата и работењето на основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности.

2.4. Унапредување и проширување на материјалната основа на трудот

Со самоуправната спогодба за основите на планот на самоуправната интересна заедница се утврдуваат субјектите на слободната размена на трудот, изворите на потребни средства и нивното здружување за унапредување и проширување на материјалната основа на трудот во основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности.

Средства за проширена репродукција во општествените дејности треба да се обезбедуваат од доходот на основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности; од наменските средства на основните организации на здружен труд на материјалното производство и другите самоуправни организации и заедници што во самоуправна интересна заедница се здружуваат врз основа на самоуправните спогодби за здружување на средствата за таа цел; од самопридонесот на граѓаните како и од други извори утврдени врз основа на законот односно одлука на собранието на општествено-политичката заедница. На тој начин, проширената репродукција во општествените дејности претставува еднакво израз на непосредни интереси за работниците во областа на материјалното производство, на работните луѓе и граѓаните и на пошироките општествени интереси и на работниците во областа на општествените дејности.

Во самоуправно договорениот надомест треба да биде содржан и делот за проширена репродукција, што ќе обезбеди работниците во основната организација на здружен труд во областа на општествените дејности да стекнуваат доход кој им овозможува модернизација, а во согласност со обврските во поглед на обезбедувањето на наменски средства од чистиот доход на основната организација на здружен труд или од други извори што се преземени со самоуправната спогодба за основите на планот на самоуправната интересна заедница и другите преземени обврски за унапредување и проширување на материјалната основа на трудот на основната организација на здружен труд во областа на општествените дејности.

При утврдувањето на средствата за проширена репродукција треба да се имаат предвид специфичностите на одделни општествени дејности.

Треба да изгради системот на проширената репродукција што ќе биде не само израз на непосредните интереси на работниците во основните организации на здружен труд во областа на материјалното производство и на други корисници на услуги, туку и кој работниците во основните организации на здружен труд во областа на општествените дејности ќе ги стимулира да вршат, во рамките на самоуправните спогодби за основите на плановите на самоуправните интересни заедници, вложувања во проширувањето на материјалната основа на здружениот труд, која ќе биде рационална и ефикасна и во согласност со потребите и со можностите на здружениот труд.

Средствата за проширување на материјалната основа на трудот на основната организација на здружен труд во областа на општествените дејности треба да се утврдуваат во согласност со развојот на

општествените дејности предвидени со плановите на основните организации на здружен труд, самоуправните интересни заедници, основните заедници и единиците на самоуправните интересни заедници, месните заедници и на другите самоуправни организации и заедници, како и плановите на општествено-политичките заедници и обврските преземени со самоуправните спогодби односно договори за основите на тие планови.

III

МЕРКИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА РЕЗОЛУЦИЈАТА

Тргнувајќи од дадените оценки и ставови во врска со натамошниот развој на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи во општествените дејности, врз основите на слободната размена на трудот, потребно е организациите на здружен труд, месните заедници, самоуправните интересни заедници, општествено-политичките и општествените организации и општествено-политичките заедници, во рамките на своите со уставот утврдени права, должности и одговорности, да утврдат конкретни мерки и задачи за остварување на ставовите утврдени во оваа резолуција за натамошното унапредување на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи во општествените дејности.

За таа цел:

1. Работниците во основите организации на здружен труд и работните луѓе и граѓаните во месните заедници и во други самоуправни организации и заедници треба, поаѓајќи од своите интереси и потреби, да се ангажираат врз натамошна творечка работа и развој на самоуправните доходовни односи во општествените дејности, самоуправното интересно организирање, развојот на делегатскиот систем во самоуправните интересни заедници, анализирањето на искуствата на самоуправната практика и самоуправното нормативно уредување на односите, во согласност со одредбите од Уставот на СФРЈ, Законот за здружениот труд, на други закони и со ставовите утврдени во оваа резолуција. Значаен придонес кон остварувањето на овие сложени задачи треба да дадат делегациите и делегатите во работата на соборот на здружениот труд и на другите собори во собранијата на општествено-политичките заедници. Потребно е да се обезбеди широка соработка и координација на сите општествени фактори во остварувањето на овие задачи, што претпоставува утврдување на програмите на активности на сите нивоа;

2. Со самоуправни спогодби, со општествени договори, како и со републички односи со покраински закони е неопходно да се уредат поцелосно општествено-економските односи и самоуправното интересно организирање по одделни општествени дејности, во согласност со нивните специфичности, заради побрз развој на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи во областа на задоволувањето на заедничките потреби.

Со општествените договори во републиките и автономните покраини треба да се утврдат поблиските мерила за применување на со законот утврдените услови за организирање на основни организации на здружен труд и работни организации по одделни општествени дејности;

3. Републиките и автономните покраини, во соработка со соодветните органи и организации во федерацијата, треба да продолжат со разработката и утврдувањето на заедничките основи на здружување на средствата за задоволување на заедничките потреби, како и на другите системски прашања значајни за самоуправното утврдување на основите и мерилата на слободната размена на трудот и самоуправното интересно организирање;

4. Во натамошната законодавна и нормативна разработка на системот за задоволување на заедничките потреби, Собранието на СФРЈ, Сојузниот извршен совет и соодветните сојузни органи на управата и сојузни организации, во согласност со ставовите утврдени во оваа резолуција, треба:

— во законот за основите на системот на цените и општествената контрола на цените да ги утврдат критериумите за формирање на самоуправно договорениот надомест за вршење на дејноста односно за извршената услуга (цена на услуга) во општествените дејности;

— во законот за основите за системот на општествената репродукција да ги регулираат прашањата за проширување и унапредување на материјалната основа на трудот во општествените дејности;

— во соодветни општи акти да разработат и да утврдат минимум единствени плански показатели и единствена методологија на планирањето, во согласност со Законот за основите на системот на општественото планирање и за општествениот план на Југославија и со Законот за здружениот труд;

— да работат врз изградбата на единствен систем на општественото информирање;

5. Сите општествени фактори треба да создаваат услови за развој на научноистражувачката работа во областа на задоволувањето на заедничките потреби во општествените дејности и при утврдувањето на политиката, донесувањето на прописите и утврдувањето на мерките да ги користат резултатите од таа работа

Научноистражувачките и другите стручни организации треба во поголема мера да се ангажираат врз научнотеоретска разработка и изнаоѓање на конкретни решенија за унапредување на задоволување на заедничките потреби врз основите на слободната размена на трудот;

6. Организирањите социјалистички сили на чело со Сојузот на комунистите на Југославија, а посебно Сојузот на синдикатите, имаат уставна улога и одговорност за развој на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи во општествените дејности врз основи на слободната размена на трудот. Во таа смисла е потребно сите општествено-политички и други општествени организации во согласност со своите статутарни одлуки, конкретно да ги разработат задачите врз спроведувањето на оваа резолуција;

7. Собранието на СФРЈ, во соработка со собранијата на републиките и собранијата на автономните покраини, како и со општествено-политичките организации во федерацијата, ќе обезбеди следење на спроведувањето на оваа резолуција. За таа цел, Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ и неговите работни тела, Сојузниот извршен совет и соодветните сојузни органи на управата и сојузните организации редовно ќе го разгледуваат спроведувањето на оваа резолуција, ќе предлагаат и утврдуваат натамошни мерки за доследно и ефикасно остварување на начелата и одредбите на Уставот на СФРЈ за слободната размена на трудот и за самоуправното интересно организирање во општествените дејности.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 627
27 јуни 1979 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Драгослав Марковиќ, с. р.

Претседател
на Сојузниот собор,
Доброслав Кулафиќ, с. р.

502.

Врз основа на член 285 точка 2 и член 286 став 2 точка 2 од Уставот на СФРЈ, а во врска со член 136 ст. 2 и 3 од Деловникот на Собранието на СФРЈ,

Откако ја разгледаа Анализата за извршувањето на Резолуцијата за унапредување на економските односи на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој и Извештајот од Сојузниот извршен совет за спроведувањето на одлуките од Петтата конференција на шефовите на државите или владите на неврзаните земји во Коломбо, на одвоени седници од 26 април 1979 година,

На предлог од Одборот на Сојузниот собор за надворешна политика и од Одборот на Соборот на републиките и покраините за економски односи со странство,

Сојузниот собор и Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ, на одвоени седници од 6 јуни 1979 година донесоа во идентичен текст

ЗАКЛУЧОЦИ

ЗА ЕКОНОМСКАТА СОРАБОТКА НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА СО ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ И ЗА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЕКОНОМСКИТЕ ОДЛУКИ ОД ПЕТТАТА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ШЕФОВИТЕ НА ДРЖАВИТЕ ИЛИ ВЛАДИТЕ НА НЕВРЗАНИТЕ ЗЕМЈИ ВО КОЛОМБО

I

Сојузниот собор и Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ констатираат:

— дека меѓусебната економска соработка на земјите во развој претставува една од суштествените компоненти на новиот меѓународен економски поредок;

— дека од посебно значење е тоа што Петтата конференција на шефовите на државите или владите на неврзаните земји во Коломбо стави акцент врз економските проблеми како приоритетни политички проблеми на современиот свет и подвлече дека колективното потпирање врз сопствените сили е суштествена претпоставка за јакнење на положбата на неврзаните и на другите земји во развој во нивната борба за воспоставување на нов меѓународен економски поредок;

— дека меѓународните услови во кои се одвива борбата за нов меѓународен економски поредок стануваат сè посложени, дека економската положба на земјите во развој непрестајно се влошува и дека е посебно критична положбата на најмалку развиените меѓу земјите во развој;

— дека Социјалистичка Федеративна Република Југославија разви широка општествена и економска активност во остварувањето на економските одлуки од Петтата конференција на шефовите на државите или владите на неврзаните земји во Коломбо и низ разни видови на билатерална и мултилатерална соработка даде виден придонес кон вкупната активност на неврзаните и другите земји во развој во спроведувањето на овие одлуки, што ги одразува нејзините долгорочни витални политички и економски интереси;

— дека во економската соработка на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој, во текот на спроведувањето на Резолуцијата за унапредувањето на економските односи на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој („Службен лист на СФРЈ“, бр. 28/73), се постигнати определени резултати, но дека тие и натаму заостануваат зад можностите и потребите. Поради тоа е неопходна уште порешителна насоченост на сите општествени и стопански

фактори кон проширувањето на сестраната економска соработка со земјите во развој;

— дека во натамошното проширување на оваа соработка со земјите во развој треба да се води сметка за структуралните промени во стопанствата на земјите во развој (процес на индустријализација и извоз на индустриски производи) што наложува заемно приспособување на стопанските структури заради остварување поадекватна меѓународна поделба на трудот;

— дека мнозинството земји во развој изразуваат посебен интерес за воспоставување комплексна соработка со стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во остварувањето на развојните планови, што е во интерес на побрзата економска еманципација на земјите во развој, посебно во однос на транснационалните корпорации;

— дека во унапредувањето на економската соработка со земјите во развој треба постојано да се тргнува од становиштето дека оваа соработка е еден од стратешките и трајните цели на надворешно-економската политика на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, дека има исклучително значење за нашиот вкупен општествено-економски развој и дека претставува пат за надминување на тешкотиите со кои Југославија и другите земји во развој се сретнуваат во економските односи со затворените економски групирации.

Сојузниот собор и Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ заклучуваат, во изработката на економскиот дел на Платформата на СФРЈ за Шестата конференција на шефовите на државите или владите на неврзаните земји да се земаат предвид резултатите од дебатата во соборите на Собранието на СФРЈ за спроведувањето на економските одлуки од Петтата конференција на шефовите на државите или владите на неврзаните земји во Коломбо.

II

Сојузниот собор и Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ ја потврдуваат актуелноста на Резолуцијата за унапредувањето на економските односи на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој („Службен лист на СФРЈ“, бр. 28/73), како и програмите за активностите што во федерацијата, републиките и автономните покраини се донесени заради спроведување на одлуките од Петтата конференција на шефовите на државите или владите на неврзаните земји во Коломбо. Сите одговорни фактори се должни врз тие основи, а во нови услови што ја зголемуваат актуелноста на овие задачи, да се ангажираат во доследното спроведување во живот на определбите на Социјалистичка Федеративна Република Југославија за јакнење на соработката со земјите во развој и преземените меѓународни обврски, и за таа цел е потребно:

1. во планирањето на нашиот развој и економската соработка со странство, особено во среднорочниот план на општествено-економскиот развој на Југославија за периодот од 1981 до 1985 година, доследно да се вградат политиката на развојот на соработката со земјите во развој и соодветните мерки за нејзината реализација, како суштествени елементи на нашите надворешно-економски односи и на нашиот развој, водејќи сметка за развојните процеси, посебно за структуралните промени во стопанствата на земјите во развој. Во изборот на нашата производствена ориентација, а со цел за поттикнување на интензивната економска соработка со земјите во развој, треба да се имаат предвид потребите и можностите на нашиот развој и економската определеност на земјите во развој;

2. заради јакнење на економските односи да се поттикнува долгорочната економска соработка со земјите во развој во нејзините повисоки форми, како

што се производствена, технолошка и деловно-техничка соработка, заеднички вложувања, создавање мешовити претпријатија, ангажирање на заеднички претпријатија во јавна сопственост, основање на повеќенационални претпријатија за производство, промет и др., подготовка на развојни програми и проекти и инженеринг, трансфер на технологија, изградба на комплетни објекти, вклучувајќи ангажирање на производството во нив, пласман на нивни производи и подготовка на кадри, во тој правец е неопходно договарање со одделни земји за планирањето на долгорочниот развој, што претпоставува соработка на наши организации на здружен труд и нивни асоцијации и плански органи;

3. во поголема мера да се остварува стабилноста и урамнотеженоста на стоковната размена со земјите во развој, првенствено со долгорочни аранжмани, со поголема координација меѓу организациите на здружен труд и нивните заедници, како и со доследна ориентација на увоз од земјите во развој на неопходни стоки, основни сировини и репродукциони материјали, што претставуваат основа на нивните извозни приходи, како и овој увоз да се врши без посредство на трети земји. Во врска со тоа е потребно да се менува структурата на нашата стоковна размена со овие земји со поголем увоз на нивни индустриски производи. При тоа, стоковната размена треба да се проширува на поширок круг земји со кои остваруваме интензивна политичка соработка;

4. утврдениот преференцијален третман доследно да се применува и проширува; со Спородба за поттикнување на стоковната размена во рамките на Интересната заедница на Југославија за економски односи со странство да се обезбеди овој третман и неговото натамошно проширување, во согласност со нашиот степен на развојот; да се преземаат мерки и да се поддржат иницијативите за договарање на меѓусебниот преференцијален парински и вонпарински третман со земјите во развој врз мултилатерална, интеррегионална и билатерална основа;

5. во согласност со развојните програми и со потребите на земјите во развој, да се поттикнува извозот на опрема, бродови и други капитални добра, како и изведување на инвестициони работи во земјите во развој и за таа цел да се донесат конкретни долгорочни мерки;

6. имајќи предвид дека кредитирањето е суштествен услов за унапредување на соработката со земјите во развој, најбрзо да се обезбеди адекватен прилив на средства во Фондот за кредитирање и осигурување на извозните работи со здружување на средства на здружениот труд во банки и на друг начин, во согласност со системот; фондот за кредитирање и осигурување на извозни работи што побргу да се трансформира во Југословенска банка за меѓународна економска соработка; банкарско-финансиските установи повеќе да се ангажираат врз мобилизирање на странски финансиски средства со цел за финансирање на проекти што се изведуваат во земјите во развој; да се обезбеди посестрана финансиска соработка со земјите во развој, во што посебно значење има поцелосното ангажирање на централните банки, на деловните банки и на други финансиски институции, вклучувајќи основање на заеднички банки; да се обезбеди поповолно финансирање на прединвестициони работи и организациите на здружен труд во поголема мера да се насочат кон изведувањето на проекти во земјите во развој што се финансираат од сопствени извори, од фондовите на земјите во развој, како и од меѓународни извори;

7. со соодветни мерки да се поттикнуваат организациите на здружен труд кон здружување на средства врз доходна основа и така здружени да им се дадат додатни олеснености заради настап во земјите во развој (ослободување од плаќање на даноци на оној дел од доходот што се вложува за

работи во земјите во развој, формирање на фондови за поттикнување на соработката со земјите во развој, основање на центри за деловно информирање и др.);

8. посебно внимание да им се посвети на најмалку развиените земји во развој, помеѓу другото — со нереципрочен преференцијален третман за увоз на стоки од тие земји, со посебни олесненија во финансирањето на нивните развојни програми, со бесплатна техничка помош, со пренос на технологија под најповолни услови, како и со давање на други видови на помош. Во согласност со тоа, треба да се разгледаат можностите за проширување на активностата на Фондот на солидарноста за да се зајакне економската соработка со најмалку развиените меѓу земјите во развој;

9. на сите нивоа да се преземат мерки и активности со цел за остварување на улогата на здружениот труд во креирањето и реализацијата на политиката на економските односи со земјите во развој. Неопходна е, на таа линија во целост, поголема организираност на здружениот труд внатре во земјата, пред сè, со меѓусебно непосредно самоуправни поврзување, соработка во интересните заедници за економски односи со странство во рамките на Стопанската комора на Југославија и нејзините општи здруженија и секции, како и во стопанските комори на републиките и автономните покраини. Ваквата организираност претпоставува и потреба за подобро функционирање на заедничките стопански претставништва во странство и нивната поврзаност со соодветните секции и општи здруженија во земјата, како и поголемо присуство на здружениот труд во земјите во развој низ проширување на економската мрежа и нејзиното кадровско јакнење. Исто така е потребно организациите на здружен труд при преземањето и извршувањето на комплексни работи од значаен обем во земјите во развој, а со цел за поефикасно работење, да се здружуваат врз основа на заеднички интереси со склучување на самоуправни погодби и договори;

10. посебно внимание да ѝ се обрне на научно-техничката соработка како на квалитетен фактор за унапредување на економската соработка со земјите во развој, развивајќи ги сестраните форми на таа соработка и проширувајќи ја на поголем број земји;

11. да се проширува и унапредува соработката со земјите во развој во областите што непосредно придонесуваат кон јакнењето на безбедноста, одбранбената способност и зачувувањето на независноста на земјите во развој;

12. да се преземат соодветни мерки за поттикнување на соработката на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој во областа на трудот, здравството, образованието и социјалната политика, како значајни компоненти на нивниот развој во целост;

13. да се унапредува соработката со земјите во развој во поморскиот, копнениот и воздушниот сообраќај, комуникациите и туризмот;

14. да ѝ се даде соодветно место на научноистражувачката работа за земјите во развој и во тој правец да се оствари потесна соработка со научно-истражувачките институти; да се поддржи научно-истражувачкиот проект за новиот меѓународен економски поредок и да се обезбеди научен придонес за настапување на малата земја на престојните меѓународни собири; да се поттикнува долгоочното поврзување на нашите научноистражувачки институти со слични институти во земјите во развој, како и нашето учество во системот за истражување и информирање на неврзаните и други земји во развој;

15. да се јакне соработката со земјите во развој во областа на деловното информирање и да се поттикнува учество на нашите организации на здружен труд на саеми и други стопански манифестации во

земјите во развој, како и нивно учество на наши саеми и други стопански манифестации;

16. од становиштето на потребата на спроведувањето на оваа политика критички да се разгледаат функциите и организираноста на дипломатските или конзуларните претставништва на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во земјите во развој и да се преземат соодветни мерки, и

17. да се разгледаат функционирањето и работата на меѓудржавните мешовити комитети за економска соработка со одделни земји во развој, заради нивни поефикасен придонес кон спроведувањето на политиката на унапредувањето на економските односи на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со овие земји.

III

Сојузниот собор и Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ:

1) го обврзуваат Сојузниот извршен совет, во рамките на своите надлежности, да обезбеди извршување на овие заклучоци и во таа смисла да ја дополни својата програма на мерки заради поефикасно остварување на економската соработка со земјите во развој;

2. ги повикуваат организациите на здружен труд, нивните асоцијации, стопанските комори и интересните заедници за економски односи со странство во смисла на овие заклучоци активно да се ангажираат врз унапредувањето на економската соработка со земјите во развој;

3. им ставаат во должност на работните тела на соборите на Собранието на СФРЈ, во соработка со Сојузниот извршен совет и со сите други заинтересирани институции, да ги разгледаат законите и другите општи акти на Собранието на СФРЈ со кои се регулираат економските односи на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со странство, од становиштето на нивното дејство врз создавањето на поповолни услови и рамки за проширување и унапредување на односите со земјите во развој, и исполнување на меѓународните обврски и врз основа на тоа да предложат евентуални дополненија и измени;

4. ги повикуваат собранијата на општествено-политичките заедници, пред сè собранијата на републиките и собранијата на автономните покраини, во рамките на своите права и одговорности да донесуваат поттикнувачки мерки заради спроведувањето на заеднички утврдената политика на унапредувањето на економските односи на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој;

5. заклучуваат најмалку еднаш годишно да ја разгледуваат проблематиката на економските односи на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој и им ставаат во должност на надлежните одбори на Сојузниот собор и на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ редовно да го следат спроведувањето на утврдената политика на унапредувањето на економската соработка на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој и да предлагаат, по потреба, донесување на соодветни одлуки.

6. Овие заклучоци ќе се објават во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 15/5
11 јуни 1979 година
Белград

Претседател
на Соборот на републиките и покраините,
Зоран Полич, с. р.

Претседател
на Сојузниот собор,
Доброслав Кулафик, с. р.

503.

Врз основа на член 31 од Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72 и 35/72), во врска со точка 1 од Одлуката за утврдување на основните земјоделски производи што се сметаат како земјоделски производи од интерес за целата земја („Службен лист на СФРЈ“, бр. 40/72) и со член 27 од Договорот за основите на Општествениот план на Југославија за развој на агроиндустрискиот комплекс во периодот од 1976 до 1980 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 34/77) Сојузниот извршен совет донесува

О Д Л У К А**ЗА ИЗМЕНА НА ОДЛУКАТА ЗА ПРОЛАЖНИТЕ ЦЕНИ ЗА ПЧЕНИЦА ОД РОДОТ НА 1979 ГОДИНА**

1. Во Одлуката за продажните цени за пченица од родот на 1979 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/79) во точка 1 став 1 во одредбата под 1 бројот: „3,40“ се заменува со бројот: „4,40“, во одредбата под 2 бројот: „3,20“ се заменува со бројот: „4,20“, а во одредбата под 3 бројот: „3,00“ — со бројот: „4,00“.

2. Одредбата од точка 1 на оваа одлука ќе се применува врз пченицата од родот на 1979 година.

3. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 611

28 јуни 1979 година

Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател

Бранислав Иковиќ, с. р.

504.

Врз основа на член 31 од Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72 и 35/72), во врска со точка 1 од Одлуката за утврдување на основните земјоделски производи што се сметаат како земјоделски производи од интерес за целата земја („Службен лист на СФРЈ“, бр. 40/72) и со член 27 од Договорот за основите на Општествениот план на Југославија за развој на агроиндустрискиот комплекс во периодот од 1976 до 1980 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 34/77) Сојузниот извршен совет донесува

О Д Л У К А**ЗА ИЗМЕНА НА ОДЛУКАТА ЗА ГАРАНТИРАНИТЕ (ЗАШТИТНИТЕ) ЦЕНИ ЗА ПЧЕНИЦА ОД РОДОТ НА 1979 ГОДИНА**

1. Во Одлуката за гарантираните (заштитните) цени за пченица од родот на 1979 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/79) во точка 1 став 1 во одредбата под 1 бројот: „3,40“ се заменува со бројот: „4,40“, во одредбата под 2 бројот: „3,20“ се заменува со бројот: „4,20“ а во одредбата под 3 бројот: „3,00“ — со бројот: „4,00“.

2. Одредбата од точка 1 на оваа одлука ќе се применува врз пченицата од родот на 1979 година.

3. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 612

28 јуни 1979 година

Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател

Бранислав Иковиќ, с. р.

505.

Врз основа на член 9 став 1 од Законот за преминување на државната граница и за движење во граничниот појас („Службен лист на СФРЈ“, бр. 6/73), Сојузниот извршен совет донесува

Р Е Ш Е Н И Е**ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ПОСТОЈАНИ ГРАНИЧНИ ПРЕМИНИ РАДЛЕ, ЈУРИЈ, ТРАТЕ И ФЕДЕРОВЦИ ЗА МЕЃУНАРОДНИОТ ДРУМСКИ СООБРАКАЈ**

1. За преминување на државната граница кон Република Австрија се определуваат постојани гранични премини Радле, Јуриј, Трате и Федеровци за меѓународниот друмски сообраќај.

2. Ова решение влегува во сила на 1 јула 1979 година.

Е. п. бр. 608

28 јуни 1979 година

Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател

Бранислав Иковиќ, с. р.

ОДЛИКУВАЊА**У К А З****ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на член 337 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 4 од Законот за одликувањата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликува

— за заслуги во развивањето и зацврстувањето на соработката и пријателските односи помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Република Франција

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЗЛАТНА СВЕЗДА НА ГЕРДАН

Ivan Loiseau.

Бр. 133

18 ноември 1978 година

Белград

Претседател
на Републиката,

Јосип Броз Тито, с. р.

У К А З

**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на член 337 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 4 од Законот за одликувањата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликува

— по повод на триесетгодишнината на формирањето, а за особени заслуги во зацврстувањето на општонародната одбрана и за заслуги во областа на науката

**СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО ЗЛАТНА
СВЕЗДА**

Војнотехнички институт копнене војске.

Бр. 135

27 ноември 1978 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

У К А З

**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА
РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на член 337 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 4 од Законот за одликувањата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликува:

— за извонредни заслуги во развивањето и зацврстувањето на мирољубивата соработка и пријателските односи помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Социјалистичка Етиопија

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА ГОЛЕМА СВЕЗДА

Потполковник Mengistu Haile Mariam — Претседател на Привремениот воен административен совет на Социјалистичка Етиопија.

Бр. 136

6 декември 1978 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

У К А З

**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА
РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на член 337 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 4 од Законот за одликувањата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликува:

— по повод на седумдесетгодишнината на животот, а за долгогодишна револуционерна работа и за извонредни заслуги во изградбата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, за развивањето и јакнењето на свеста на нашите граѓани во борбата за слобода и независност на нашата земја, како и за значаен придонес кон нејзината политика на мирот и пријателската соработка со други држави

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА СО ЛЕНТА

Берус Ивана Анка.

Бр. 139

12 декември 1978 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

СОДРЖИНА:

	Страна
496. Закон за патните исправи на државјаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија — — — — —	957
497. Закон за производството на вооружување и воена опрема — — — — —	962
498. Закон за измени и дополненија на Законот за ограничување на користењето и движењето на патничките и други моторни возила — — — — —	975
499. Закон за користење на средствата на постојаната буџетска резерва на федерацијата за финансирање на одржувањето на годишното собрание на Меѓународната банка и Меѓународниот монетарен фонд во 1979 година во Белград — — — — —	976
500. Закон за прогласување на 1979 година за Година на Михајло Пупин — — — — —	976
501. Резолуција за слободната размена на трудот во општествените дејности — — — — —	978
502. Заклучоци за економската соработка на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со земјите во развој и за спроведувањето на економските одлуки од Петтата конференција на шефовите на државите или владите на неврзаните земји во Коломбо — — — — —	988
503. Одлука за измена на Одлуката за продажните цени за пченица од родот на 1979 година — — — — —	991
504. Одлука за измена на Одлуката за гарантираните (заштитните) цени за пченица од родот на 1979 година — — — — —	991
505. Решение за определување на постојани гранични премини Радле, Јуриј, Трате и Гедеровци за меѓународниот друмски сообраќај — — — — —	991
Одликувања — — — — —	991